

ÅRSBERETNING 2015

Finansieringsselskapenes Forening

Leder har ordet

2015 ble et resultatmessig godt år for medlems-selskapene selv om norsk økonomi har vært inne i en klar konjunkturedgang. Oljeprisen har falt til rundt en tredjedel av toppnivået og veksten i brut-tonasjonalprodukt (BNP) uten oljen var på kun 1 % i 2015. Det er den laveste veksten siden finans-krisen i 2009.

Krisen i oljesektoren rammer hardt på Sør- og Vestlandet. Leverandørindustrien merker også konsekvensene av det markante fallet i oljeinvesteringene og reduserte kostnadsnivået i oljeselska-pene. I tillegg ser vi lavere boliginvesteringer og fallende optimisme blant både bedrifter og husholdninger. Arbeidsledigheten har steget med 1,5 prosentpoeng det siste halvannet året og forventes å øke ytterligere i 2016.

Tross de mørke skyene, er det flere lyspunkter å skue. Den svake kronekursen og lavt rentenivå har motvirket mye av den negative effekten oljefallet har hatt på økonomien.

For norsk økonomi som helhet er situasjonen ikke så kritisk som fryktet. Oljenæringen er lokalisert i få fylker, som innebærer at ikke alle næringer og landsdeler er rammet av nedgangen. Samtidig ser lønnsveksten ut til å bli lav i 2016, og det er åpnet færre konkurser i 2015 enn i 2014 - også i 4 kvartal sammenlignet med samme periode året før.

I følge forskerne ved Statistisk Sentralbyrå (SSB) vil vi allerede rundt årsskiftet 2016/2017 få et omslag i norsk økonomi fra nedgangs-konjunktur til oppgangskonjunktur. Blant annet fordi veksten inter-nasjonal vil ta seg noe opp. Prognosene viser at det forventes en svak vekst i 2016, selv om det fortsatt råder usikkerhet rundt utviklingen i verdensøkonomien. Dette gjelder også i Europa, der man regner med noe vekst og et forsiktig fall i arbeidsledigheten. En undersøkelse blant finansieringsselskapene i Europa underbygger dette med en forventning om moderat vekst, men med pressede marginer.

Vi ser også en økt offentlig pengebruk i Norge, der den store til-strømmingen av asylsøkere høsten 2015 bidrar til å løfte de offent-lige utgiftene og gir økonomien et midlertidig oppsving. Samtidig gir en svekket krone vekst for økonomien. Selv om kronen har styrket seg noe i år, vil etterslep etter perioden med synkende kurs og fortsatt lav verdi gi eksportbedriftene større konkurranseevne.

Enda lavere rente setter fart på økonomien fordi det øker folks kjøpekraft, gir bedriftene billigere lån og gjør at det lønner seg for formuende å heller bruke eller investere, enn å sette pengene på konto.

2015 var et svært godt år for salg av både nye og brukte biler. Medlemsselskapene opplevde en økende etterspørsel etter bilfinan-

siering, så vel som forbrukslån. En jevn og utstrakt bruk av betalings- og kredittkort har også gitt gode resultater på privatsiden.

Leasinginvesteringer i driftsmidler hadde en oppgang i 2015. Det forventes også en svak vekst i 2016, selv i en tid der norsk økono-mi er i motbakke. Medlemmene opplever også en økt etterspørsel etter factoring, hvor både omsetning og utlån var stigende gjennom fjoråret.

Samlet sett ble 2015 et godt år i en vanskelig periode for norsk økonomi. Medlemsselskapene fortsetter å styrke sin posisjon som finansieringskilde og bidra til at bedrifter og husholdninger får dekket sine finansieringsbehov.

Vi er inne i en tid med store endringer. Utviklingen går i et høyt tempo og både markedet og kundenes forventninger er i stadig utvikling. Digitalisering og robotisering vil utvilsomt endre vår hver-dag. Nye aktører vil komme inn og ta en del av verdikjeden, noe kort-og betalingsformidling har merket lenge. Digitalisering, den nye delingsøkonomien og skiftet mot mer miljøvennlige biler vil i økende grad påvirke både leasing og bilfinansiering.

Finansieringsselskapenes Forening skal holde frem sitt arbeid med å ivareta medlemsselskapenes interesser. Gjennom kunnskapsfor-midling og myndighetskontakt vil vi kontinuerlig fremme og sikre gode rammebetingelser, samt legge til rette for videreutvikling i et tørt og utfordrende marked. Til tross for økt økonomisk usikkerhet er medlemsselskapene godt rustet for å drive lønnsom og god forretning i tiden som kommer.

Vi vil få takke for et godt samarbeid i året som har vært, og ser frem imot et spennende 2016.

Christina Åhlander

Adm. direktør
FINFO

Finansieringsselskapenes Forening skal være en naturlig interesseorganisasjon for alle finansieringsselskaper, banker og andre selskaper som driver med slik virksomhet i Norge. Gjennom høy kompetanse og markedskunn-skap skal foreningen overfor omverdenen fremstå som en representant for bransjen, mens foreningen innad skal formidle kunnskap og bidra til en felles bransjekultur med sunn konkurranse selskapene i mellom.

Hovedtrekk

Hovedpunkter 2015

- Resultatmessig nok et godt år for finansieringsselskapene
- Rentemargin på et fortsatt høyt nivå og kontroll med mislighold og tap
- Aventende til nye investeringer i næringslivet
- Privatmarkedet opprettholdt etterspørselen og sikret finansieringsvolumer på et høyere nivå enn fjoråret
- Forvaltningskapitalen øker

Tall i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rentenetto ¹⁾	4,4%	4,1%	4,4%	4,3%	4,6 %	4,8%
Driftsresultat før tap ¹⁾	2,7%	2,4%	2,5%	2,6%	3,6 %	3,2%
Tap ¹⁾	0,9%	0,5%	0,5%	0,5%	0,6%	0,5%
Resultat av ordinær drift før skatt ¹⁾	2,1%	2,1%	2,0%	2,1%	3,0 %	2,7%
Tall i mrd kroner	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Resultat av ordinær drift før skatt ¹⁾	3874	4227	4804	5401	8685	8282
Medlemsselskapenes samlede forvaltningskapital pr 31.12 ¹⁾²⁾	212,5	232,8	254,5	281,8	289,2	331,0
Nye leasinginvesteringer totalt	31,6	36,7	38,8	40,2	46,6	45,5
Nye leasinginvesteringer personbiler	9,5	10,6	11,4	12,4	15,3	13,0
Nye investeringer - andre utlån (billån og øvrig utlån)	29,9	36,4	38,3	36,3	38,0	43,7
Factoringomsetning inkl. bloc-factoring	117,9	126,9	132,9	136,6	156,5	177,6
Factoringutlån	5,6	5,8	6,5	5,4	7,4	10,8
Kredittkort, total omsetning (internasjonale og innenlandske)	64,7	80,9	111,7	122,5	125,3	137,2
Kortbaserte utlån og blancokreditter, utestående lånevolum ³⁾	34,7	36,6	45,4	48,7	56,6	64,7
1) Foreløpige tall for 2015						
2) Forvaltningskapitalen for filialer er beregnet						
3) Korrigert tilbake til 2012 for nåværende medlemsselskaper						
Kilde: Finansieringsselskapenes Forening						

Virksomhetsområdene

Leasing:

- Sterk posisjon som finansieringsløsning for næringslivet
- Industrielt utstyr, maskiner og transportmidler har en dominerende rolle som leasingobjekter
- Tilfredsstillende inntjening og lave tap

Bilfinansiering:

- Nedgang for leasingfinansiering av personbiler
- Stor økning i nye utlån for finansiering av personbiler
- Leasing av transportmidler viser en svak økning
- Stort nybilsalg bidro til vekst i lånefinansieringen av biler til privatpersoner
- Medlemsselskapene fortsatt dominerende finansieringskilde i bilmarkedet

Factoring:

- Positiv utvikling i omsetning og utlån
- Fakturamengde har igjen økt
- Nettbaserte factoringløsninger øker produktets attraktivitet blant bedriftene
- Oppmerksomhet om factoring som aktiv del av bedriftens finansstrategi

Kreditt- og betalingskort:

- Fortsatt økning i antall internasjonale fakturerings- og kredittkort og fortsatt omsetningsvekst
- Den kortbaserte utlånsveksten fortsatte i 2015
- Tapsprosent fortsatt lav
- Internasjonale kort brukes hyppigere
- Internasjonale kreditt- og faktureringskort attraktive som betalingsmiddel og finansieringskilde

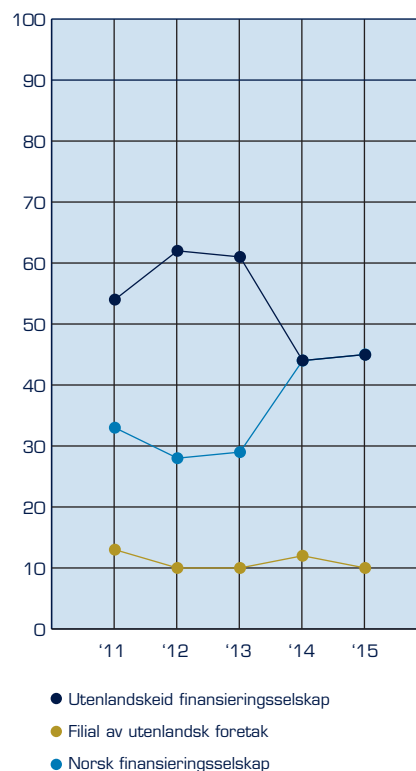
Usikrede lån

- Økning i salg av usikrede lån
- Tap fortsatt på et lavt nivå

Året i korte trekk

JAN	Bindingstiden for fullt mva-fradrag ved leasing av personbiler forlenges fra 3 til 4 år
FEB	Regjeringen oppnevner et utvalg som skal gå gjennom hvitvaskingsregelverket
MARS	Høyesterett tar stilling til hva som skal regnes som «ny bil»
APRIL	Eftas overvåkingsorgan godkjenner mva fritaket for elbiler i Norge frem til utgangen av 2017 Ny finansforetakslov trer i kraft
MAI	Olav Hasund fra Santander Consumer Bank blir valgt som styrets leder på årsmøtet Skattedirektoratet sender ut forslag om endringer i firmabilbeskatningen særlig varebil skattekasse 2
JUNI	Regjeringen åpner for å gi finansbransjen adgang til å opprette et gjeldregister og gir forskrift om nye lån med pant i bolig EU publiserer det 4. hvitvaskingsdirektivet
JULI	Kapitaldekningskravet øker til 14 %, herav 11 % kjernekapital. Mva-fritaket for leasing av el-biler trer i kraft
AUG	OECDs Common Reporting Standards (CRS) tas inn i norsk skattebetalingslovSEPT
SEP	Finfo tok opp med Skattedirektoratet en rekke prinsipielle avgiftsmessige problemstillinger knyttet til leasing av kjøretøy.
OKT	Regjeringen legger frem forslag til skattereform som inneholder en rekke forslag for beskatning av finanssektoren

Medlemsselskaperens utlånsvolum (andel fordelt på gruppe)¹⁾

1) Fra 2014 kun utlånsvolum i Norge

NOV	Finanstilsynet fastsatte regler om kvantitative krav til likviditetsreserver PSD 2 vedtatt i EU
DES	Christina Åhlander begynte som ny leder av foreningen MIF-forordningen trer i kraft i EU

Kort om Finfo

FINFO (Finansieringsselskaperens Forening) er en bransjeforening for finansieringsselskaper som driver virksomhet i Norge. Medlemmer kan være finansieringsselskaper eller andre finansinstitusjoner med konseksjon i Norge som driver virksomhet innenfor områdene leasing, faktoring, lån mot salgspant, kredittkort, innløsningstjenester og annen forbrukerfinansiering.

Foreningen har også anledning til å oppta filialer etablert i Norge av utenlandske finansieringsselskaper eller andre finansinstitusjoner som driver virksomhet innenfor disse områdene. Det er en forutsetning for medlemskap at virksomheten står under tilsyn av Finanstilsynet eller

tilsvarende myndighet i utlandet, og er underlagt krav til egenkapital og regnskapsoffentlighet.

Foreningen dekker ca. 90 % av markedet og hadde ved utgangen av året 36 medlemmer – 22 norsketablerte foretak og 14 filialer av utenlandske kredittinstitusjoner. Foreningen ivaretar medlemmenes interesser overfor myndighetene og er høringsinstans for lovforslag som berører selskaperens virksomhet. Medlemmene ytes bistand i spørsmål av juridisk, regnskapsmessig og administrativ karakter. Foreningen er medlem i de europeiske organisasjonene Eurofinas og Leaseurope, og er dessuten medlem av Finans Norge.

Medlemsselskapenes virksomhet 2015

Medlemsselskapene fikk i 2015 økte nysalgsvolumer både i privatmarkedet og bedriftsmarkedet. Samlet forvaltningskapital økte med over 14 % i 2015. Samlet sett ble 2015 nok et godt år for medlemsselskapene med god rentemargin og fortsatt kontroll på mislighold og tap på utlån.

Hovedtrekk

Tilfredsstillende lønnsomhet

Med et samlet driftsresultat før skatt på 8,3 mrd. kroner ble 2015 nok et godt år for medlemsselskapene sett under ett. Resultat før skatt utgjorde 2,67 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) mot 3,04 % året før. Posten andre inntekter gikk ned med 1,3 mrd i 2015 fordi et par selskaper hadde høye engangsinntekter i 2014 bl.a. på grunn av salg av aksjer og portefølje.

Markedet for finansieringsselskaper er sammensatt, og det er derfor store variasjoner mellom enkeltelskaper både når det gjelder resultat og balanse. Medlemsselskapene fikk samlet sett også i 2015 den relativt sett beste inntjeningen av alle grupper finansinstitusjoner.

Fortsatt lave tap

Bokførte tap på utlån for våre medlemsselskaper er fortsatt lavt i 2015 og utgjorde 0,5 % av GFK mot 0,6 % året før. Brutto misligholdte lån pr. 30 dager i % av forbrukslån utgjorde i følge Finanstilsynet 8,1 % av brutto utlån for de norske finansieringsselskapene de rapporterer for ved utgangen av året, mot 7,1 % året før. Økningen skyldes justeringer i et selskap. Tapsomfanget vurderes å ligge på et forsvarelig nivå for medlemsselskapene.

Økning i forvaltningskapital og betryggende soliditet

Medlemsselskapenes forvaltningskapital vokste med 14,5 % gjennom 2015 mot 2,6 % året før. Samlet beregnet forvaltningskapital utgjorde ved utgangen av året 331 mrd. kroner. Gjennomsnittlig kapitaldekning for de av medlemsselskapene som er aksjeselskaper var 20,3 % ved utgangen av 2015 mot 17,2 % året før.

Leasing

Vekst i leasing av driftsmidler til næringslivet

Leasingfinansiering av nye driftsmidler og biler endte på 45,5 mrd kroner, en nedgang på 2 % sammenlignet med fjoråret. Nedgangen skyldes privatleasing av personbiler som hadde en nedgang på 23,8 % (oppgang på 45,8 % i fjor). Leasing av bil og transportmiddel til næringslivet hadde en nedgang på 2 % mens leasing av øvrige driftsmidler økte med 4 %. Vi ser en økning innenfor områdene industrielt utstyr, maskiner og kontor og data

Bredt spekter av leasingobjekter

Medlemsselskapenes leasingportefølje økte med 5,7 % i 2015 etter en økning på 11 % i 2014. Porteføljen utgjorde 111 mrd kroner ved slutten av året. Industrielt utstyr og maskiner utgjorde 29 % av porteføljen, mens Landtransport og personbiler fulgte deretter med henholdsvis 29 % og 26 %. Industrien og servicenæringen er de næringene som i størst grad benytter leasing til finansiering av driftsmidler.

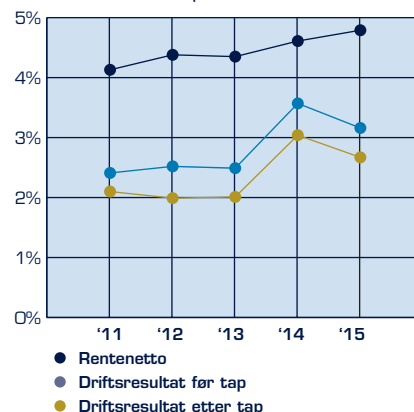
Betydelig andel på leasing

Næringslivsinvesteringene i transportmidler, maskiner og utstyr i Norge utgjorde i følge SSB til sammen 117 mrd. kroner i 2015 (foreløpige tall), det samme som i 2014.

Medlemsselskapene leasingfinansierte ca 34 % av disse investeringene, og har dermed en solid posisjon som finansieringskilde for næringslivet. Internasjonalt har denne finansieringsformen tradisjonelt hatt en sterkere posisjon enn i Norge, men de senere års utvikling viser at leasing har styrket sin posisjon som finansieringsform blant norske bedrifter.

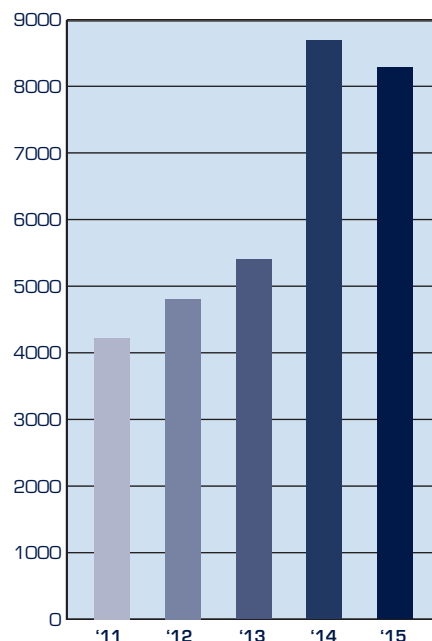
Rentenetto og driftsresultat

I % av gjennomsnittlig forvaltningskapital for medlemsselskapene

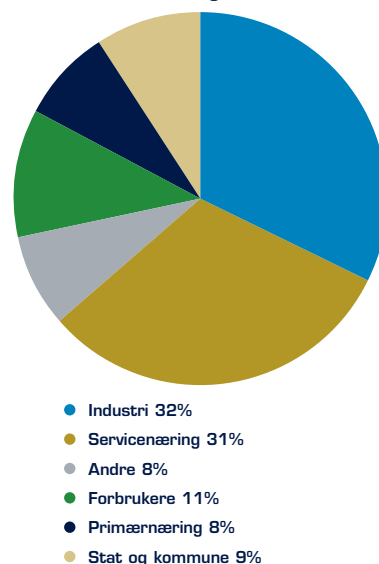
Resultat av ordinær drift

Driftsresultat etter tap (mill. kroner)

Nye leasinginvesteringer

Fordelt etter næring

Bilfinansiering

Økt salg av nye biler

Økningen i salg av personbiler fortsatte også i 2015. Investeringslysten i bil har vært særlig stor i privatmarkedet. I følge OFV ble det i 2015 registrert 150 686 nye personbiler i Norge. En økning på 6 % fra året før. Vi må helt tilbake til 1985 og 1986 for å finne to år med flere første-gangsregistrerte nye personbiler. Tar vi med bruktimporten ble det registrert totalt 172 442 personbiler i fjor. Det gjør at 2015 ble det nest største bilåret i historien, bare slått av 1986 med totalt 175 885 personbiler.

Medlemsselskapenes biladministrative løsninger for bedrifter omfattet 59 485 biler ved utgangen av 2015 mot 60 268 biler året før.

Bilmarked i endring

Bilmarkedet i Norge er i endring. I 2015 fikk elbilene ifølge OFV en markedsandel på 17,1 %, en økning på 4,6 prosentpoeng sammenlignet med 2014. Antall ladbare hybrider opplevde en kraftig økning i 2015 som en følge av at tilbudet av slike biler ble mye større. I 2014 ble det registrert 1678 ladbare hybrider i Norge, i 2015 økte antallet til 7 964 biler.

Samtidig ble dieselandelen kraftig redusert, fra 48,8 % i 2014 til 40,9 % i 2015.

Medlemsselskapene finansierte gjennom lån og leasing 82 457 nye biler (55 %) og 109 975 brukte og bruktimporterte biler (22 %) i 2015.

Nedgang i personbilleasing

Leasing av personbiler utgjorde 13 mrd. kroner i 2015, en nedgang på 15 % fra fjoråret. Nedgangen skyldes i hovedsak privatleie. Økt minimumsperiode for billeasing fra 3 til 4 år samt en økt andel elbiler hvor usikkerhet i forhold til fremtidige avgifter og restverdi, kan være noe av årsaken. I 2015 utgjorde privatleie 43 % av finansiert volum gjennom medlemsselskapene. Leasing av transportmidler under 3,5 tonn, som i hovedsak består av varebiler, hadde en økning på 4 % sammenlignet med fjoråret. Leasing av transportmidler over 3,5 tonn var på nivå med fjortåret.

Stor andel private billån

Både bedrifter og privatpersoner velger å lånefinansiere bilkjøp gjennom medlemsselskapene, og billånene sikres i stor grad gjennom salgspant. I 2015 var andelen private billån tilnærmet lik året før på 88 %.

Salget av nye billån gjennom medlemsselskapene økte med 18 % i 2015 og utgjorde 40,5 mrd. kroner.

Factoring

Økning i omsetning og utlån

Omsetningsøkningen vi så i fjor har fortsatt i 2015, og økte med hele 13 % til 177,6 mrd og er nå forhåpentligvis på vei mot et permanent høyere nivå. Fakturamengden endte 2,6 % over fjorårets nivå. Utlånene økte kraftig og utgjorde 10,8 mrd kroner ved utgangen av året.

Innenfor mange bransjer

Bedrifter innenfor mange bransjer velger factoring, og kunnskapen om produktet øker blant økonomisjefer og daglige ledere. Felles for bedrifter som velger factoring er at de selger sine varer og tjenester på kreditt og i hovedsak til andre næringsdrivende. Mange av bedriftene opererer innenlands, men også import- og eksportbedrifter velger å benytte factoringsselskapenes tjenester.

Factoring på web

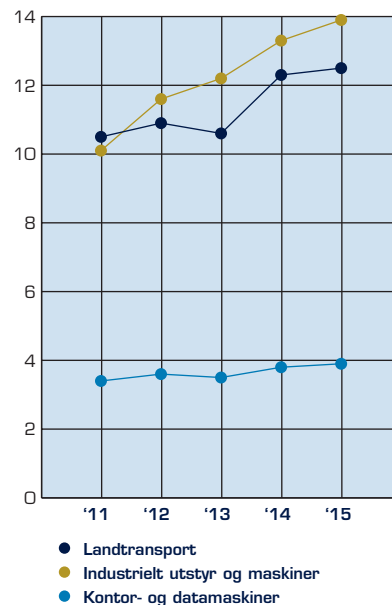
De nettbaserte løsningene som factoringsselskapene tilbyr har fått god mottakelse hos bedriftene og gir økt effektivitet. Det forventes at aktivt salgsarbeid og økende kunnskap om factoringproduktet kombinert med videre produktutvikling, vil øke etterspørselen ytterligere og bidra til fortsatt vekst i tiden som kommer.

Betalingskort

Fra 2012 har vi valgt å ha samme betegnelse på korttypene som Norges Bank bruker i sine rapporter. Det betyr i praksis at betegnelsen betalingskort brukt tidligere er endret til faktureringskort og at betalingskort nå er en felles betegnelse for fakturerings- og kredittkort. Debetkort er ikke inkludert i tallene.

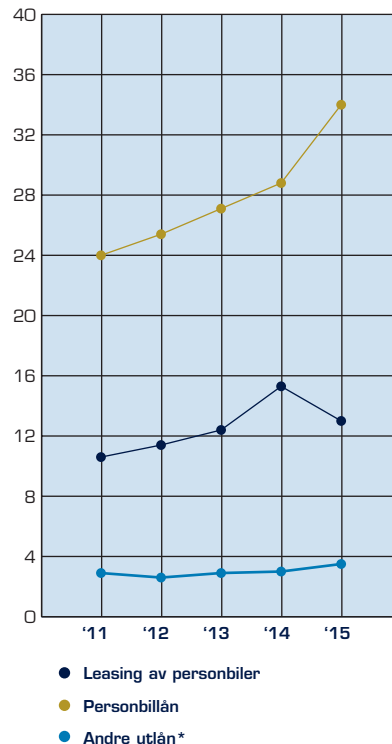
Statistikken tidligere år har også omfattet tall fra selskaper som ikke er medlem i foreningen. Fra 2012 er alle tall kun fra medlemsbedriftene.

Nye leasinginvesteringer Mrd. kroner

Bilfinansiering

Nye investeringer mrd. kroner

* Alle andre transportmidler: Campingvogn, campingbil, tilhenger under 3,5, motorsykkel, snøscooter, båt under 10 meter

Finanstilsynet har gjort beregninger spesielt på forbrukerfinansiering ved å se på kredittkortgjeld og usikrede lån til forbruker. Foreningens medlemmer står for over 75 % av den totale forbruksfinansieringen i Norge.

De internasjonale kortene dominerer

Ved utgangen av 2015 var det 5,6 millioner internasjonale og nasjonale betalingskort i Norge

De internasjonale kredittkortene representerte hovedtyngden av antall kort utstedt ved utgangen av 2015. Med en omsetning på 116,8 milliarder kroner stod de for 85 % av den samlede omsetningen.

Internasjonale kredittkort hadde en omsetningsøkning på 9 %. Veksten skyldes blant annet tiltagende netthandel

Gjennomsnittlig omsetning pr. transaksjonen for internasjonale kredittkort holdt seg på omtrent samme nivå som i 2014. Kort benyttes stadig oftere og på lavere beløp.

Firmakortomsetningen stod for 10 % av den samlede omsetningen knyttet til internasjonale og nasjonale fakturerings- og kredittkort. Mange av de internasjonale betalingskortene i personmarkedet benyttes imidlertid også i vesentlig grad i jobbrelaterte sammenhenger.

Nasjonale kredittkort

Den samlede omsetningen knyttet til nasjonale kredittkort var på linje med fjoråret, men er på et beskjedent volum i forhold til internasjonale fakturerings- og kredittkort. Det kan se ut som flere og flere bedrifter går over på internasjonale kredittkort som erstatning for nasjonale kredittkort. Med en gjennomsnittlig omsetning per transaksjon på 3300 kroner innebærer dette at nasjonale kredittkort i stor grad benyttes kun ved førstegangskjøp. Internasjonale faktureringskort har til sammenligning gjennomsnittlig 39 transaksjoner i løpet av et år.

De nasjonale kredittkortene og de internasjonale faktureringskortene har tradisjonelt sett hatt veldig lave beløp knyttet til kontantuttak og det meste av omsetningen knyttet til varekjøp. De internasjonale kredittkortene har den største andelen av kontantuttak.

Økende utlånsvolum og stabilt mislighold

Foreningen har fått flere nye medlemmer innefor området kort- og forbrukerfinansiering de siste årene. Dette betyr at vi nå representerer en meget stor andel av selskaper i forbrukermarkedet og dette er veldig positivt.

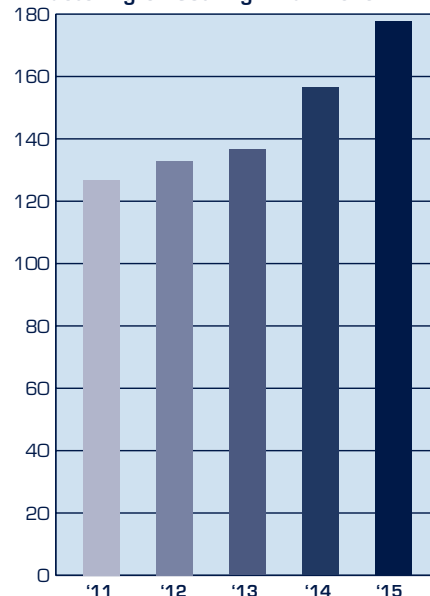
Utestående lånevolum for fakturerings- og kredittkort utgjorde 38,9 milliarder kroner for 2015. Det er en økning på 2 % fra fjoråret. Stabiliseringen av lånevolumet på et høyt nivå bekrefter fortsatt jevnt bruk av kort som betalingsmiddel og finansieringskilde.

Utlån uten sikkerhet endte på 25,7 milliarder kroner for 2015. Dette er en økning på 40 % fra 2014. Medlemselskapene har strenge kredittvurderinger knyttet til forbrukslån og avslår en høy andel av søknadene. Andelen av misligholdte og nullstilte, kortbaserte lån utgjorde 5,1 % av utlånsvolumet ved utgangen av året og er fortsatt på et akseptabelt nivå. Foreningen har gitt uttrykk for nødvendigheten av et generelt gjeldsregister for å sikre et redusert tapsnivå også i årene som kommer.

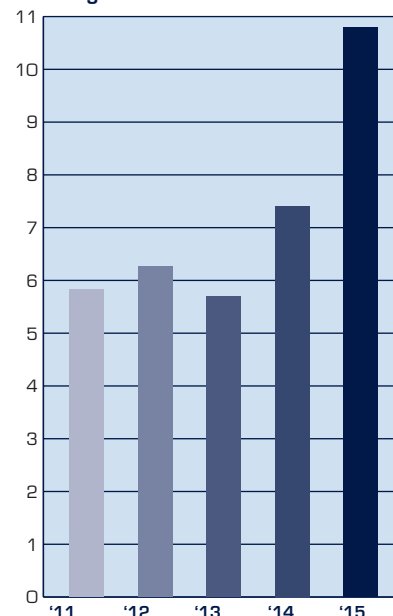
Muligheter gjennom teknologi

Betalingsformidlingen i Norge og internasjonalt går i retning av økt bruk av elektroniske transaksjoner. Den teknologiske utviklingen gir også muligheter for produktutvikling og nye distribusjonskanaler for kortbaserte tjenester. Grensesnittet mot aktører utenfor det tradisjonelle finansområdet er derfor en viktig problemstilling for fremtiden og gir forventninger om gode utsikter for kortvirksomheten i tiden som kommer.

Factoring omsetning Mrd. kroner

Factoring utlån Mrd. kroner

Fremtidsutsikter

Urolige tider både i norsk og internasjonal økonomi vil sannsynlig bidra til lav vekst i bedriftenes investeringer i året som kommer. Lave renter og økt etterspørsel vil derimot kunne føre til at veksten i foretaksinvesteringene tiltar på lengre sikt.

Boliginvesteringene er i dag på et historisk høyt nivå, men enda lavere boliglansrenter bidrar til at veksten fortsetter de nærmeste årene. SSB spår at også høyere inntekstvekst og omslag til litt lavere arbeidsledighet vil bidra til at boligbyggingen holder seg høy, og at boligprisene igjen vil øke klart fra og med neste år.

Det er naturlig at verdien av norsk vareeksport til utlandet faller når oljeprisen faller. I tillegg gjør fallende kronekurs at verdien av det vi importerer til Norge øker. Vi så i 2015 en samlet eksportnedgang på 6,7 % av varer fra 2014, men noen eksportnæringer nyter godt av en lavere kronekurs. Eksporten av fastlandsvarer økte med 5,1 % i 2015. Både Norges Bank og SSB anslår at eksportøkningen fra Fastlands-Norge vil fortsette i 2016, om enn noe mindre enn i fjor. Likevel er det norske kostnadsnivået fremdeles høyt.

Medlemsselskapene vil derfor kunne merke en fortsatt lav ordresreserve inn i det nye året, samt fortsatt moderat nysalg av finansieringstjenester til bedriftene. Tapsutviklingen forventes på et fortsatt lavt nivå. Reduksjon i verdien av brukt leasingutstyr innebærer forventninger om lavere salgsinntekter for medlemsselskapene.

Medlemsselskapene ser med nøktern optimisme på tiden som kommer. Rentemarginen ved inngangen til 2016 er lik som i 2015, og er på et akseptabelt nivå. Med lavere investeringslyst hos bedriftene ser medlemsselskapene at konkurransen blir stadig sterkere og at marginene presses. Det blir viktig å sette riktig pris på den risikoen medlemsselskapene påtar seg. Etterspørselen i privatmarkedet er tilfredsstillende. Det forventes økt sparing og dette vil påvirke etterspørselen fra husholdningene som vil øke noe mindre enn tidligere, løpetiden på låne- og leasingengasjementer har også økt.

Usikkerheten i verdensøkonomien påvirker

imidlertid norsk økonomi og bransjer som tradisjonelt benytter leasingfinansiering av sine driftsinvesteringer. Signaler fra næringslivet innebærer at medlemsselskapene legger opp til en lav vekst i finansiert volum i 2016.

Utviklingen i nybilsalget viser en liten oppgang i første kvartal 2016 viser en liten oppgang fra i fjor, men en reduksjon i mars isolert sett sammenlignet med samme måned i fjor.

Medlemsselskapene forventer at nybilsalget vil ligge på 140 000 biler i 2016. Dette innebærer en reduksjon fra 2015, som ble et meget godt år med salg av over 150.000 nye biler. Medlemsselskapene har god grunn til å tro at bransjen vil ta en stadig større del av dette salget. Med en forventet bruktbilomsetning på over 430 000 enheter, vil konkurransen om bilkundene bli sterk også i 2016.

Factoring fikk en fortsatt positiv utvikling i 2015. Medlemsselskapene har tro på at denne trenden vil fortsette i 2015 men på et lavere nivå. For bankkonsern med eget finansieringsselskap innebærer factoring større trygghet for engasjementet og en bedre og mer fleksibel finansieringsløsning for bedriftskunden.

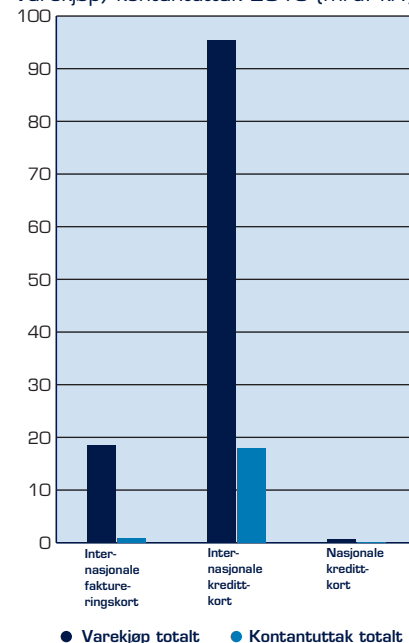
Medlemsselskapene står for ca 75 % av forbruksfinansieringen i Norge målt etter tall fra Finanstilsynet. Forbruksfinansiering omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 400 000. Stadig flere benytter kort som betalingsmiddel i innland og utland, privat og på forretningsreise. Medlemsselskapene er en betydelig bidragsyter og finansieringskilde, og forventes og fortsatt å ha denne posisjonen i 2016.

Medlemsselskapene har gode forutsetninger for å oppnå et tilfredsstillende forretningsvolum også i 2016, men fokus vil nok fortsatt i stor grad være rettet mot å sikre kvalitet i porteføljen. Tapsutviklingen er under kontroll og forventes å forbli på et lavt nivå.

Arbeidsløshet er erfaringsmessig den faktor som har størst betydning for mislighold innen personmarkedet. Foreløpig er arbeidsløsheten i Norge på et moderat nivå, og forventes ikke å øke signifikant

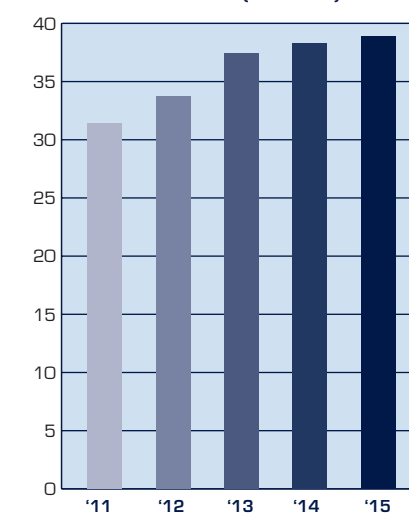
Kort, fordeling omsetning

Varekjøp/kontantuttak 2015 (mrd. kr.)

Kreditt- og faktureringskort

Utestående lånevolum (mrd. kr.)

gjennom året. Lavt rentenivå gir samtidig flere evne til å betjene sine forpliktelser.

I økonomiske nedgangstider ser man økt innslag av svindel som identitetstyveri, skimming av kort, leasingfinansiering av ikke-eksisterende utstyr og kunders salg av leaset utstyr. Innen factoring vil det være tendenser til økende grad av reklamasjoner og motregning. Dette har medlemsselskapene fortsatt fokus på.

Norges forhold til EU som marked vil også prege utviklingen for medlemsselskapene. Bekymringsverdig er det derfor at den økonomiske veksten i euroområdet per i dag er nesten fraværende og arbeidsledigheten har stabilisert seg på et svært høyt nivå. Kundegruppers adgang og konkurranseevne i dette viktige markedet vil påvirke investeringsvilje og evne. Mer enn 55 % av medlemsselskapene målt i utlånsvolum har nå utenlandske eiere, og det blir

viktig at myndighetene har et europeisk perspektiv i utformingen av fremtidige rammebetingelser som sikrer muligheter til å tilby kundene konkurransedyktige løsninger. Vi ser en tendens til at norske myndigheter strammer mer inn på rammebetingelsene enn myndighetene i Skandinavia og Europa. Dette vil innebære en konkurransevridning som er uheldig. Foreningen har en viktig rolle i å påvirke denne utviklingen.

Medlemsselskapene har bak seg mange gode år og har vist seg å være dyktige til å finansiere en vesentlig andel av de investeringer bedrifter og husholdninger foretar og med god lønnsomhet. Det er optimisme, men også en viss usikkerhet knyttet til markedsmulighetene for 2016. Medlemsselskapene har et godt fundament for å kunne levere gode resultater samlet sett også i 2016.

Leasing

Leasing gir bedrifter og næringsdrivende mulighet til å anskaffe seg tidsriktig utstyr og maskiner uten å belaste egenkapital eller andre lånekilder. Hovedtanken bak leasingproduktet er å gi kunden disposisjonsrett over et driftsmiddel. Eierforholdet er av underordnet betydning. Leietakeren betaler en leie som dekker renter og avskrivninger på den kapitalen som er bundet opp ved leasingselskapets kjøp av leasinggjenstanden. Leasingselskapet beholder eiendomsretten til gjenstanden under hele leieperioden.

Full pay out-leasing

Dette er en leasingavtale hvor avtalt leie dekker hele kjøpesummen (med renter) over leieperioden.

Restverdileasing

Ved restverdileasing tilbakebetales investeringen bare delvis ved leie fra kunden. I Norge er det vanlig at den resterende del av kjøpesummen betales av leverandør mot at denne kjøper tilbake gjenstanden. I utlandet er det mer vanlig med kundegarantert restverdi. Det hender også at leasingselskapet selv tar risikoen for restverdien (open-end). Da er man mer over mot operasjonell leasing.

Finansiell leasing

Finansiell leasing er en leieavtale som over-

fører til kunden det vesentligste av økonomisk risiko og kontroll knyttet til eiendelen. Avtalen kjennetegnes ved at leasingselskapet kontraktfester tilbakebetaling av hele det investerte beløpet. Ønsker kunden restverdi, må restverdien garanteres av leverandør eller annen garantist.

Operasjonell leasing

Operasjonell leasing er leieavtaler som ikke er finansielle.

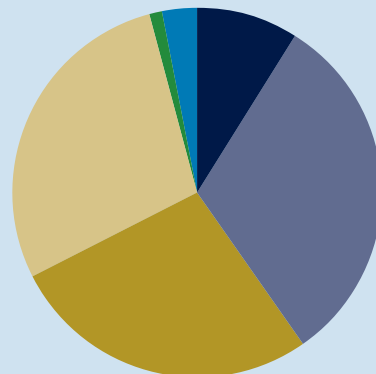
Leasing og skatt

Både finansielle og operasjonelle leasingavtaler er å anse som utleie når det gjelder skatt. Det betyr at leasingselskapet aktiverer objektet og foretar skattemessige avskrivninger. Kunden utgiftsfører leiebeløpet i resultatregnskapet.

Leasing har tradisjonelt vært knyttet til bil. Nå er det industrielt utstyr og maskiner som sammen med bil, representerer de største finansieringsvolumene.

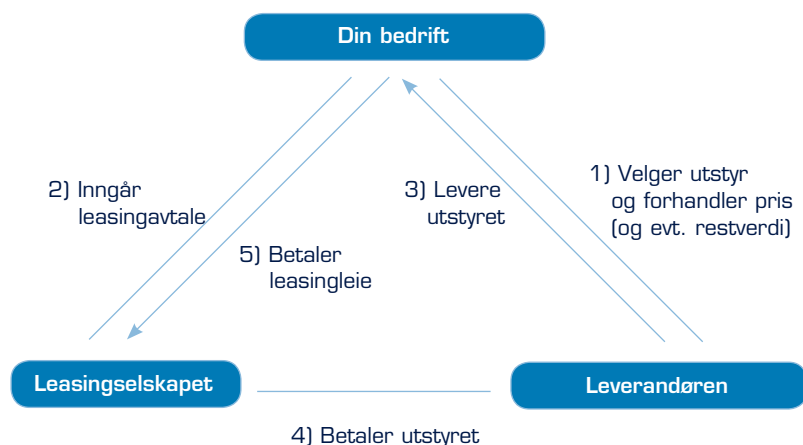
Nye leasinginvesteringer

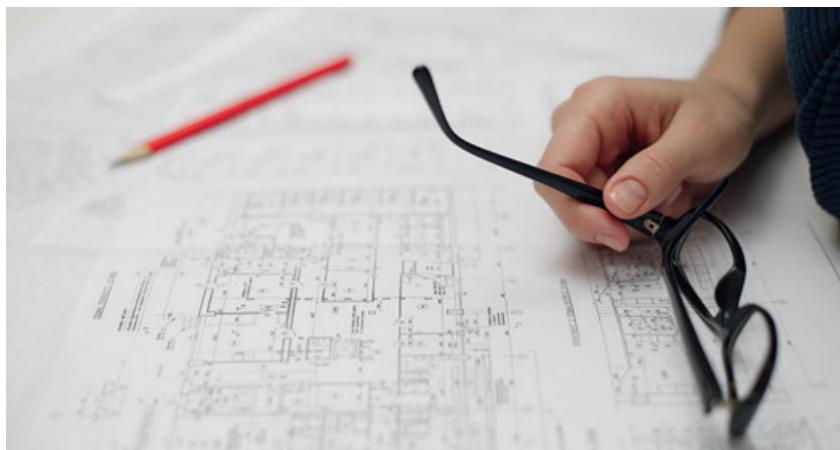
Fordelt etter objekttype

- Kontor/datamaskiner 9%
- Industrielt utstyr og maskiner 31%
- Landtransport 27%
- Personbiler 28%
- Skip, fly, tog 1%
- Bygninger/fast eiendom 0%
- Annet 3%

Bedriftene trenger moderne, effektive driftsmidler for å styrke sin konkurransekraft.

Leasingselskapet kjøper inn et driftsmiddel etter spesifikasjoner fra sin kunde. Deretter leies driftsmiddelet av leasingselskapet til leietaker for en avtalt periode – ofte varierende fra 3 til 5 år. I stedet for å låne ut penger, leier finansieringsselskapet ut driftsmidler innkjøpt spesielt for formålet.

Hva skjer etter leieperioden?

Etter utløpet av den avtalte leieperioden har bedriften normalt følgende muligheter:

- Fortsette leieforholdet til en sterkt redusert leie
- Anmode om å kjøpe utstyret og overta eiendomsretten
- Si opp avtalen og levere utstyret tilbake til leasingselskapet
- Ved restverdileasing har kunden ingen rett til å forlenge leasingavtalen.

Hva er leasing?

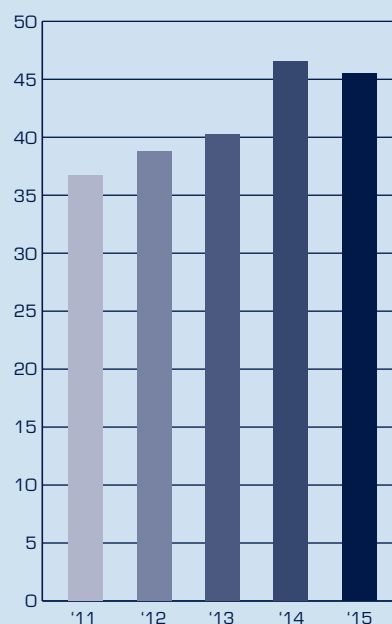
- Leasing er en enkel måte for næringsdrivende å skaffe seg disposisjonsrett over nødvendige driftsmidler.
- Leasing betyr finansiell leie, og ble introdusert i Norge på begynnelsen av 1960-tallet.
- Alle som tilbyr finansiell leasing i Norge må ha finanskonsesjon.
- Ingen egen "leasinglov" i Norge. Forholdet mellom partene reguleres gjennom standard avtaler.
- Mest vanlige å lease transportmidler, maskiner og datautstyr.
- 31 % av nye næringslivsinvesteringer i transportmidler, maskiner og utstyr ble leasingfinansiert gjennom medlemselskapene i 2013.

Hvorfor leasing?

- Hurtig og enkel tilgang på nye driftsmidler med minimal likviditetsbelastning.
- Kunden slipper å belaste investeringsbudsjetter. Ikke minst innenfor offentlig sektor anses dette som en stor fordel.
- De fleste kunder oppnår enkel regnskapsføring med utgiftsføring av leiebeløpene over driftsregnskapet. Dette gir redusert balanse og bedre nøkkeltall.
- Leasing innebærer en skattemessig enkel føring ved at leiebeløpene utgiftsføres direkte. Kunden slipper å måtte føre saldoavskrivninger.
- Kunden slipper å bekymre seg for hvordan han skal bli kvitt utstyret og til hvilken pris. Kunden oppnår også beskyttelse mot negative virkninger av ny teknologi.
- Leasingavtaler kan kombineres med ulike service- og vedlikeholdsavtaler. Ikke minst innenfor bil er det utviklet løsninger som avlastar kundene for betydelige ressurser knyttet til oppfølging av biler og bilkostnader.

Nesten hver tredje næringslivsinvestering i transportmidler, maskiner og utstyr ble finansiert av medlemselskapene i 2015.

Nye leasinginvesteringer
(mrd. kroner)

Ved bruk av leasing oppnår kunden beskyttelse mot negativ virkning av ny teknologi.

Bilfinansiering

Finansieringsselskapene tilbyr et bredt spekter av tjenester for å dekke privatpersoner og bedrifters behov for finansiering og administrasjon av bilholdet.

Lån mot salgspant

Billån mot salgspant retter seg både mot privat- og næringslivskunder. Lånet gis i forbindelse med selve anskaffelsen av bilen, og finansieringsselskapet får salgspant i bilen som sikkerhet for lånet. Som privatkunde slipper du dermed å belaste andre sikkerheter som pant i egen bolig.

Lånet nedbetales i takt med bilens antatte markedspris, slik at det økonomiske løftet ikke blir så tungt når bilen skal byttes inn i en nyere utgave en gang i fremtiden. Mange medlemselskaper tilbyr slike lån gjennom bilforhandlere, men også salgskontorene til selskapenes eiere (banker og forsikringsselskaper), selskapenes egne kontorer og ikke minst internett sikrer bred tilgang til produktet.

Billeasing

Leasing var i Norge lenge synonymt med billeasing fordi det var her de store leasingvolumene ble skapt. Biler egner seg spesielt godt for leasing fordi man har et godt utviklet annenhåndsmarked.

Leasingleien kan dermed beregnes slik at nedbetalingen følger bilens verdifall. Billeasing benyttes i stor grad av bedrifter når nye biler skal finansieres. Det er en enkel og oversiktlig finansieringsform.

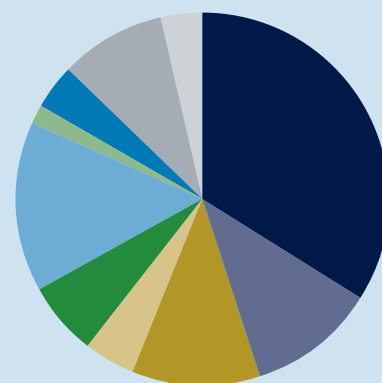
Bedriften velger selv ut bilen og forhandler rabatter og restverdier med bilforhandleren. Finansieringsselskapet kjøper inn bilen på vegne av kunden, og leaser (leier) den ut over et avtalt tidsrom. Billeasing sikrer bedriften full bruksrett til bilen, mens finansieringsselskapet er den formelle eieren.

Bilkostnader (2015-tall)

Eksempel:

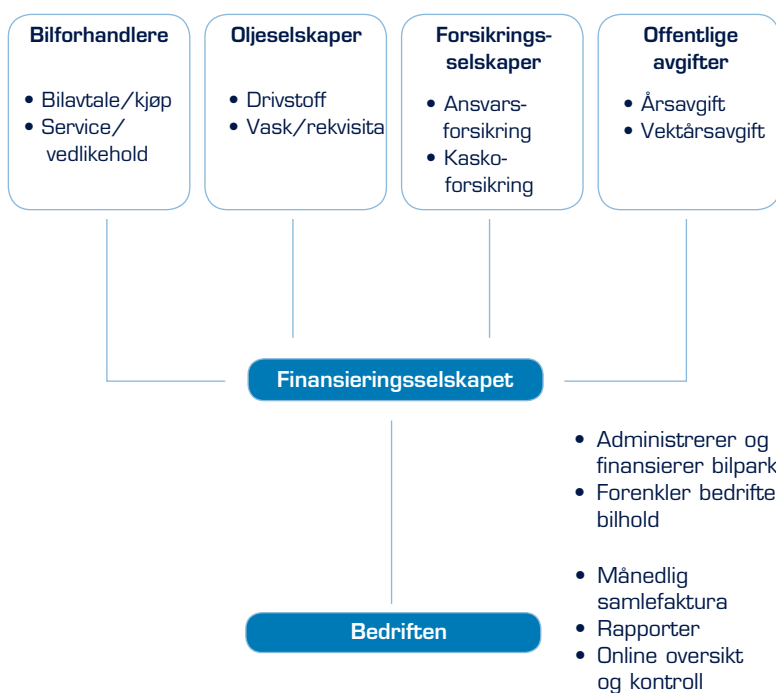
Nybilpris kr. 265 000, 15 000 km/år
(kilde OFV)

Årlig kostnad kr. 72 519

- Avskrivning 34%
- Bensin 14,6%
- Renter 11,2%
- Olje 1,6%
- Forsikring 11,1%
- Dekk 4,0%
- Årsavgift 4,3%
- Service/rep. 9,0%
- Vedlikehold 6,5%
- Bompenger 3,6%

Biladministrasjon i praksis

Bilfinansiering er en del av medlemselskapenes kjernevirksomhet og medlemmene dominerer som finansieringskilde ved anskaffelse av bil.

Privatleie

Det lave rentenivået de siste årene har bidratt til en økt etterspørsel etter leasing av biler for privatpersoner. Utleieproduktet har fått navnet Privatleie og tilbys gjennom medlemsselskapene.

Biladministrasjon

Mange bedrifter velger å benytte kapasitet og ressurser innen kjerneområdene, og "outsourcer" blant annet administrasjon av firmabilene. Flere av medlemsselskapene leverer slike administrative tjenester med eller uten finansiering av bilene.

Hvorfor biladministrasjon?

- Enklere bilhold, økt kontroll og lavere kostnader.
- Bedriften sparer tid på arbeidskrevende oppgaver, og kan nyte godt av gunstige avtaler for innkjøp av biler, drivstoff, forsikring og andre bilrelaterte tjenester.
- Løpende oppdatering på egen, lukket web-løsning gir oversikt og kontroll.
- Egne avviksrapporter sikrer at viktige forhold fanges opp tidlig.

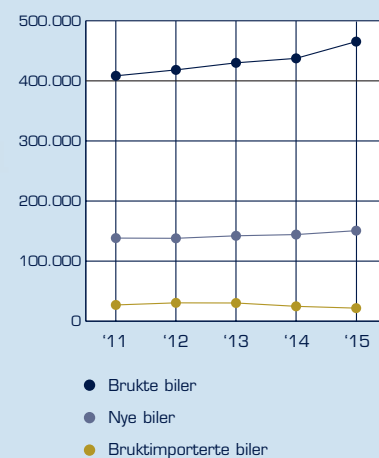
Hvorfor billeasing?

- Sikrer anskaffelse av tidsmessig bilpark.
- Frigjør kapital til andre formål.
- Hele leiebeløpet kan føres i driftsregnskapet.
- Inntil 100 % finansiering.
- Normalt kun bilen som sikkerhet.
- Slipper å håndtere salg av brukte biler.
- Reduserer risiko rundt bilens verdi ved innbytte.

Fakta om bilfinansiering

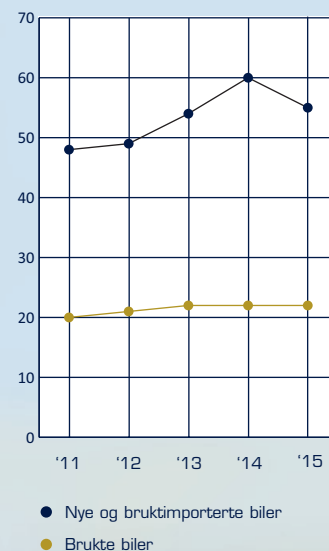
- Medlemsselskapene finansierte 55 % av nye biler og 22 % av brukt og bruktimporterte biler i 2015.
- Nesten 60 000 biler i det norske markedet administreres gjennom biladministrative løsninger i medlemsselskapene.

Utviklingen i personbilsalget (Antall)

Personbilsalget

Andel finansiert av medlemsselskapene (%)

Factoring

De elektroniske factoringløsningene gir ekstra trygghet og oversikt som mange bedrifter setter pris på. Men factoring bidrar også til å frigjøre interne ressurser og gi tilgang til kapital som skaper grunnlag for vekst og utvikling.

Frigjort kapital i takt med kredittsalget

Driftsfinansieringen er viktig for enhver bedrift, og valg av riktig finansstrategi kan være avgjørende for bedriftens liv og utvikling over tid. Enten bedriften vokser eller konsoliderer, vil det være viktig å utnytte det likviditetspotensialet som ligger i omløpsaktiva og særlig kundefordringene. Gjennom factoring utnyttes dette likviditetspotensialet til fulle.

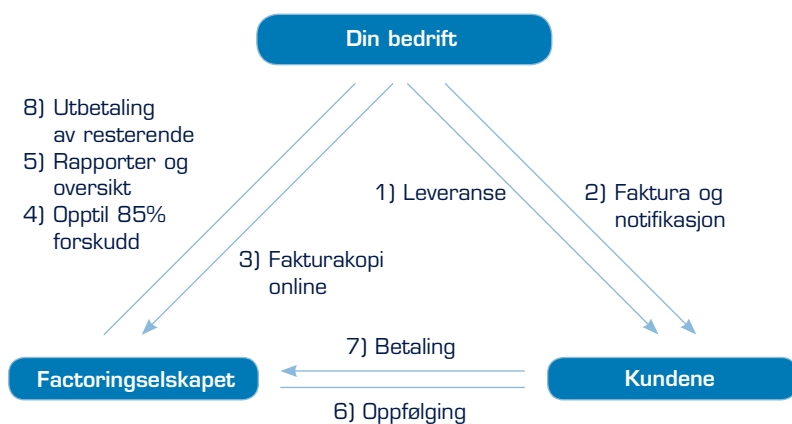
Factoringsselskapet finansierer fordringsmassen i form av en fleksibel driftskreditt som kan trekkes på etter behov eller være en likviditetsreserve. Som sikkerhet for driftskreditten får factoringsselskapet over-

dratt/pantsatt kundefordringene, og inntil 85 % av fordringsmassen kan forskuttes. Den resterende delen betales ut når debitor har betalt fordringen. I enkelte tilfeller overtar factoringsselskapet også kredittrisiko, slik at bedriften som leverandør får fullt og endelig oppgjør for fordringene.

Bedre styring og kontroll

Den administrative delen av factoring omfatter profesjonell oppfølging av utestående fordringer samt føring og bearbeiding av kunderskontrollen. En rekke bedrifter opplever at den effektive kredittiden går ned og at tapene reduseres gjennom factoringtjenesten.

Factoring i praksis

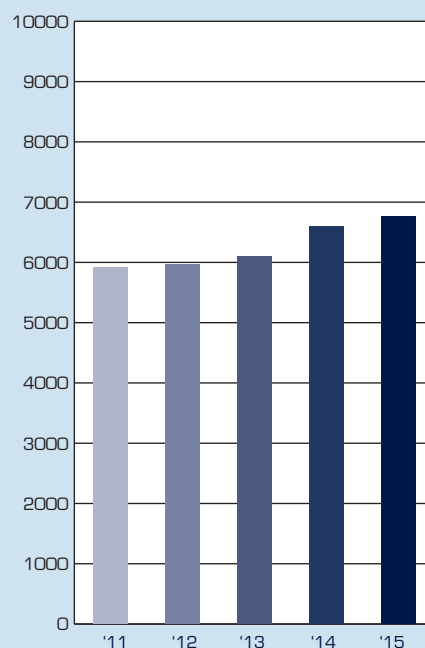
1. **Leveranse.** Din bedrift selger og leverer varene til kunden på vanlig måte.
2. **Faktura og notifikasjon.** Fakturaen påføres en notifikasjon som forteller at betaling med befriende virkning kun kan skje til factoringsselskapet.
3. **Fakturakopi online.** Fakturainformasjon sendes til factoringsselskapet som en elektronisk fil fra bedriftens økonomisystem.
4. **Opptil 85 % forskudd.** Din bedrift får opptil 85 % av fakturaverdien forskuttet fra factoringsselskapet.

5. **Rapporter og oversikt.** Din bedrift har online tilgang til all informasjon som vedrører factoringssamarbeidet.
6. **Oppfølging.** Factoringsselskapet følger opp kundene med purringer og telefoner, eventuelt også inkasso.
7. **Betaling.** Kunden betaler fakturaen til factoringsselskapet.
8. **Utbetaling av resterende.** Når kunden har betalt, oversender factoringsselskapet den resterende delen av fakturaverdien med fradrag for provisjoner.

Stadig flere bedrifter ser factoring som en aktiv del av bedriftens kapitalstrategi.

Antall fakturaer

Ordinær factoring (tusen)

Factoring inneholder i dag mange av de virkemidler som er nødvendig for å utøve denne viktige funksjonen i bedriften.

Behovet for fremmedfinansiering minker og den økonomiske handlefriheten gir muligheter til å utnytte blant annet kontantrabatter fra leverandører.

Trygghet og oversikt skapes dessuten gjennom kontinuerlig tilgang til reskontro og rapporter via web-baserte factoringløsninger.

Godt Cash Management-verktøy

Cash-management er en integrert del av bedriftens kapitalstrategi. Styring av forretningsbalansen og den kortsiktige delen av finansbalansen krever gode informasjonssystemer, betalingssystemer og administrative styringssystemer.

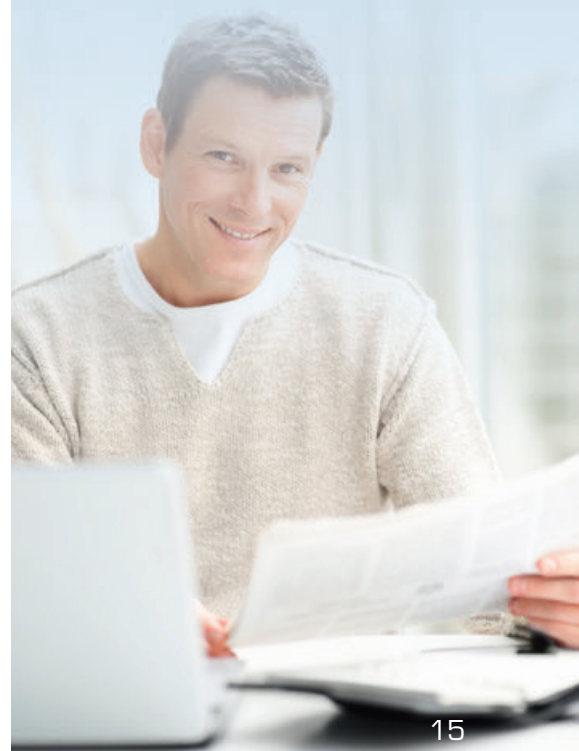
Factoring inneholder i dag mange av de virkemidler som er nødvendig for å utøve denne viktige funksjonen i bedriften.

Hva er factoring?

- Factoring er i sin opprinnelige form en planmessig overdragelse og diskontering av en bedrifts kundefordringer til tredjemann i den hensikt å skaffe seg finansiering. Outsourcing av administrative tjenester og sikring av fordringene har blitt en stadig viktigere del av produktet for kundene.
- Factoring kom til Europa og Norge på begynnelsen av 1960-tallet.
- Factoringsselskaper tilbyr følgende tjenestespekter:
 - Reskontrobokføring
 - Innkassering av de overdratte fordringene
 - Overtagelse av kredittrisiko på debitor
 - Finansiering (forskuttering) av fordringene
 - Avtalen mellom factoringsselskap og klient tinglyses i Løsøreregisteret.
- Notifikasjon: Factoringsselskapets skriftlige meddelelse til debitor om den inngåtte avtalen, samt at betaling i fremtiden kun kan skje til selskapet med befriende virkning.

Hvorfor factoring?

- Optimal utnyttelse av fordringspantet gir styrket likviditet og mulighet for vekst.
- Opptil 85 % finansiering av utestående fordringer.
- Frigjort kapital ved redusert kredittid gjennom profesjonell oppfølging av fordringer.
- Reduserte rentekostnader og økte renteinntekter.
- Frigjøring av interne ressurser (outsourcing) medfører:
 - Fokus på bedriftens kjerneoppgaver
 - Faste kostnader blir variable
 - Redusert risiko for tap på fordringer
 - Komplette reskontroføring
 - Oversikt og kontroll gjennom online tilgang til reskontro og rapporter
 - Godt Cash-management verktøy

Kreditt- og faktureringskort

Finansieringsselskapene gir sine kunder handlefrihet og mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden.

Likvid kredittreserve

Kredittkortet gir kunden anledning til å belaste kortet inntil den kredittrammen finansieringsselskapet eller banken har innvilget. Kreditten aktiveres i det øyeblikket kunden benytter kortet til å betale en vare eller foreta uttak av kontanter i minibanker. Kunden får en rentefri kreditt av varekjøp frem til fakturaforfall, og betaler deretter rente for det beløpet han skylder finansinstitusjonen.

For kortbrukerne er det ofte fordelaktig å ha en slik likviditetsramme i reserve i stedet for å måtte ta opp kortsiktige lån ved uforutsette kredittbehov. Kredittkort er derfor en svært likvid og konkurransedyktig finansieringsform, og ikke minst en enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.

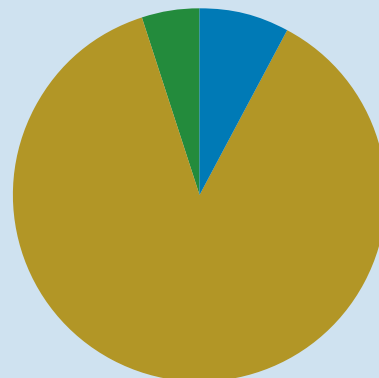
Fordel for brukerstedene

Brugerstedene er sikret oppgjør og slipper håndteringen av kontanter. Kortselskapet overtar kredittvurdering, reskontroføring og betalingsinnfordring i forhold til de enkelte kunder. Det er utviklet omfattende elektroniske kontroll- og overvåkningssystemer som reduserer faren for svindel og andre kriminelle anslag. Brukersted og kortholder holdes skadesløs dersom de har opptrådt normalt aktsomt.

Enkelt og anvendelig

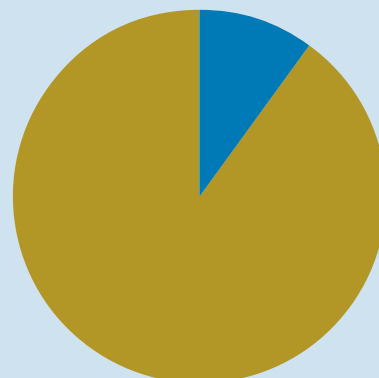
Eieren av et faktureringskort mottar periodiske samlefakturaer for de transaksjoner som er foretatt med kortet. Transaksjonene kan være kjøp av varer, tjenester eller kontantuttak i Norge eller i utlandet. Fakturaene betales i sin helhet ved forfall, og

Fordeling antall kort 31.12.2015

- Internasjonale faktureringskort 8%
- Internasjonale kredittkort 87%
- Nasjonale kredittkort 5%

Antall transaksjoner (tusen)

- Internasjonale faktureringskort 10,1%
- Internasjonale kredittkort 89,6%
- Nasjonale kredittkort 0,3%

Internasjonalt kredittkort i praksis

- Kortbruker betaler fakturaen ved forfall eller velger å utsette betalingen mot å betale en rente på det beløpet man skylder

Kortbruker

- Kortselskapet utsteder internasjonalt betalings- og kredittkort
- Bevilget kredittramme aktiveres når kortet tas i bruk

Samlefaktura

- Månedlig faktura med oversikt over kjøpene i perioden
- Rentefri betalingsutsettelse fra kjøps-tidspunktet frem til fakturaen forfaller

Kortselskapet

- Kortbrukere har alltid kortet tilgjengelig: på jobb, reise og i fritid
- Millioner av brukersteder over hele verden
- Tilleggsgoder som reise og avbestillingsforsikring

Betaler med kortet

- Benytter kortet ved kjøp av vare/tjenester eller uttak av kontanter/valuta
- Bruken av kortet registreres hos kortselskapet

kortholder oppnår betalingsutsettelse i perioden mellom brukstidspunkt og betalingsstidspunkt. Kortholder betaler normalt for bruken gjennom periodiske avgifter.

Faktureringskortene har internasjonal betalingsbærer (for eksempel VISA eller Mastercard) og er svært anvendelige både for bedrifter og privatpersoner. Den rentefrie betalingsutsettelsen kunden får ved bruk av kortet, gir både besparelser og tid til å gjennomgå kjøpene når samlefakturaen kommer. Kortene kan også inneholde tilleggsgoder som reise- og avbestillingsforsikring.

De internasjonale kredittkortene har mange av de samme egenskapene som internasjonale faktureringskort, men gir også mulighet til å utsette betalingen utover den rentefrie kredittiden. Dette gjør kortet svært fleksibelt og anvendelig.

Hvorfor kreditt- og faktureringskort?

- Likvid kredittreserve sikrer handlefrihet.
- Gir mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden i betalingsterminaler og minibanker.
- Enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.
- Rentefri betalingsutsettelse i inntil 45 dager.
- Månedlig samlefaktura med god oversikt over kjøp og uttak i perioden.
- Mulighet til å fordele tilbakebetalingen over tid.
- Eksempler på tilleggstjenester:
 - Nødkort og nødkontanter innen 48 timer.
 - Reise- og avbestillingsforsikring.

Fakta

- 5,3 millioner internasjonale kreditt- og faktureringskort i Norge.
- Stor bruk av kortene: 168 millioner transaksjoner i løpet av 2015.
- Økende netthandel innenlands og over landegrensene med internasjonale fakturerings- og kredittkort som dominerende betalingsmidler.
- Nesten 25 % av varekjøp og kontantuttak målt i omsetning skjer i utlandet.
- 300 000 nasjonale kredittkort, rundt halvparten er i jevnlig bruk.
- Høyt fokus på kortsikkerhet - minimal risiko for kortholder ved ansvarlig bruk.

Hovedprodukter

- Internasjonalt faktureringskort:
- Betalingskort med internasjonal bærer (eks. VISA eller Mastercard) med inntil 45 dagers betalingsutsettelse.

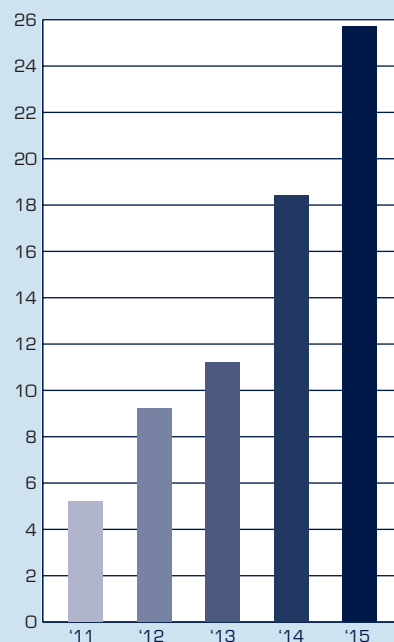
Internasjonalt kredittkort:

- Kredittkort med internasjonal bærer med inntil 45 dagers betalingsutsettelse og mulighet til å fordele tilbakebetalingen over tid (revolverende kreditt).

Nasjonale kredittkort (kjøpekort):

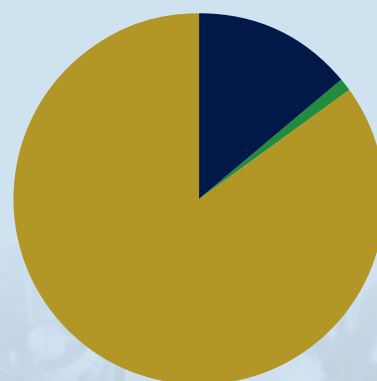
- Kredittkort med nasjonal bærer, kan benyttes via Bankaxept eller innen en detaljhandelskjede.

Blanco lån (ekskl. kortbaserte lån)
Utestående lånevolum (mrd. kroner)

Medlemsselskapene tilbyr også blancolån til privatpersoner. Dette er lån uten sikkerhet som gjeldsbrevlån eller forbruksfinansiering uten kort knyttet til lånet. Nye blancolån utgjorde 55 % av samlede blancokreditter i 2015.

Fordeling omsetning 2015

- Internasjonale faktureringskort 14%
- Internasjonale kredittkort 85%
- Nasjonale kredittkort 1%

Aktuelle problemstillinger - 2015

Situasjonen i finansmarkedet

Veksten i internasjonal økonomi er fortsatt svak, men det er store regionale forskjeller. I store deler av verden avtok veksten i andre halvår 2015, mens i noen land som Spania og Sverige, er veksten fortsatt sterk. Utviklingen har medført økt uro i de internasjonale finansmarkeder og flere land har satt ned styringsrenten den siste tiden. Både i euro-området, Sverige, Danmark, Sveits og Japan er styringsrenten nå negativ.

De fleste råvarer har falt i pris. I Norge slår særlig fallet i oljeprisen sterkt inn og norsk økonomi er for tiden inne i en klar konjunkturedgang. BNP Fastlands-Norge økte i 2015 med bare 1,0 %, den svakeste veksten siden finanskrisen i 2009.

Finansieringsselskapenes kjerneområder er leasing, factoring samt bilfinansiering og forbruksfinansiering i form av kredittkort og blancholån. Leasing og factoring er primært rettet inn mot næringslivet, mens bilfinansiering og kredittkort primært er rettet mot forbrukermarkedet. Det bredt sammensatte markedet innebærer store variasjoner mellom enkeltelskaper når det gjelder produkter, salgskanaler, priser og resultat- og balanseutvikling. Det skjer også en del bransjegliding ved at en del finansieringsselskaper av ulike grunner endrer status til kredittforetak eller bank uten at dette påvirker virksomhetens tjenestespekter. Dette skaper en statistisk utfordring ved at foreningens statistikk som gjerne tar utgangspunkt i produkt, i større grad vil avvike fra offentlig statistikk som tar utgangspunkt i institusjonstype. Dette skaper også utfordringer

i forhold til internasjonale kapitalkrav som Basel III og CRD IV siden disse er begrenset til banker, kredittforetak og verdipapirforetak, mens finansieringsselskaper faller utenfor siden de ikke søker midler fra allmenn-

heten. I Norge har man imidlertid valgt å inkludere finansieringsselskaper i reguleringen. Dette gjør samtidig at man i Norge unngår en del av problemstillingen som i EU går under begrepet «Shadowbanking».

Ny lov om finansforetak

Ny lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) ble vedtatt 10.4.2015 og trådte i kraft 1.1.2016. Den nye loven innebærer den største formelle lovendring på finansområdet på 50 år og innebærer en sammenslåing av ulike lover som finansieringsvirksomhetsloven, forretningsbankloven, sparebankloven, banksikringsloven og store deler av forsikringsvirksomhetsloven.

Finansforetaksloven bygger i hovedsak på

Banklovkomisjonens forslag fremmet ved NOU 2011:8 – Ny finanslovgivning Bind A og Bind B. Etter høring ble det formelle forslaget til ny lov fremmet i Prop. 125 L (2013-2014) sommeren 2014 og Innstillingen fra Finanskomiteen ble gitt våren 2015 i Innst. 165 L (2013-2014). Forskrift om overgangsregler ble fastsatt 21.12.2015 samtidig som et omfattende forslag til ny samleforskrift til den nye loven ble sendt på høring.

Et negativt forhold ved den nye loven er at mens adgangen til å funde seg gjennom OMF (obligasjoner med fortrinnsrett) med sikkerhet i boliglånporteføljen ble opprettholdt, ble den parallelle adgangen til å funde seg gjennom verdipapirisering av andre typer låneporteføljer som for eksempel billån, fjernet.

Privatleie

I de senere år har det vært en sterk vekst i leasing av personbiler til private og antallet biler har kommet opp og til dels forbi, det antall som leases av næringsdrivende. Lavere engangsavgift, lavt rentenivå og ulike kampanjer fra leverandør/importørleddet har gjort privatleie mer attraktivt.

Spesielle merverdiavgiftsregler knyttet til personbil har medvirket til dette. Utleie- og leasingselskaper har fradragsrett for inngående mva, men må legge mva på leiebølene. Samtidig er salg av brukt biler fritatt for mva – det må betales omregistreringsavgift i stedet. Dette betyr at leasing- og utleieselskaper kan anskaffe personbiler billigere enn andre, men merverdiavgiften vil bli innbetalt etter hvert som leiebølene utfaktureres. Dette forutsetter at leieperioden er av en viss varighet for å unngå såkalt «momsvasking». Er leieperioden kort, vil lite mva bli innbetalt siden omsetning av brukt biler skjer uten mva.

Myndighetene har derfor i mval § 9-6 fastsatt at utleieperioden må strekke seg over en minste leieperiode for at leasingselskapene skal slippe tilbakeføring av tidligere fradragsført merverdiavgift. Den 1.1.2015 ble minste leietid forlenget fra 3 til 4 år. Endringene i regelverket skapte en del uro og usikkerhet i markedet. Det gamle regelverket hadde ført til at så å si

alle leasingkontrakter på personbil hadde en leieperiode på tre år. Utvidelsen til fire år medførte større variasjon i leieperiodene. Noen ønsket ikke å binde seg for så lenge og når leasingselskapene først måtte etablere rutiner for håndtering av avgiftskorreksjon i forhold til kunden, så kunne man også tilby kortere leieperioder enn 3 år dersom kunden ønsket dette.

Året 2015 viste for første gang på mange år en nedgang i interessen for privatleie. Økt bindingstid for fullt mva-fradrag på lea-

sede biler var nok en årsak til dette, men også stadige avgiftsendringer på nye biler og økt innslag av el-biler og hybrid-biler, gir større usikkerhet rundt leasingproduktet. Lite forutsigbare restverdier må kompenseres i økte leier og økte leier gjør leasing mindre interessant. Reduksjon i avgiftene på nye biler reduserer verdien på eldre biler og verdien på biler med ny teknologi påvirkes sterkt av ytterligere teknologutvikling. Generelt merket bransjen at forhandlerne satte lavere restverdier i 2015 enn tidligere.

Gjeldsregister

En utfordring for kredittgivere på personmarkedet, har i alle år vært å skaffe tilstrekkelig informasjon om kundenes tilbakebetalingsevne. Personvern hensyn gjør at få kilder er tilgjengelig. Det man har, er registrerte betalingsanmerkninger og skattelistene. Registrerte betalingsanmerkninger blir et for grovt kriterium siden det heldigvis bare er et fåtall av lånsøkerne som har anmerkninger. Skattelistene blir ofte for gamle da de i beste fall viser situasjonen et år i forveien. I stor grad blir man derfor avhengig av lånsøkers egen informasjon og har få muligheter for

å kontrollere at de opplysninger som gis, stemmer med virkeligheten.

Samtidig innføres det stadig strengere krav til kredittvurderinger og i spesielle tilfeller også et krav til at man skal fraråde låneopptak. For å kompensere for manglende konkret informasjon, har kredittopplysningsbyråene utviklet ulike Credit-score modeller som basert på observerbare kriterier som navn, alder, yrke, adresse og lignende, kan si noe om sannsynligheten for korrekt tilbakebetaling. Erfaringene med disse er gode og taps-

prosenten i Norge er lav på usikrede forbrukskreditter, men det er ikke til å unngå at de kan slå feil ut i enkeltsaker der lån blir gitt til personer som ikke skulle ha hatt det, men kanskje oftere at personer som egentlig er kvalifisert for lån, ikke får det.

Savnet av et sentralt register over publikums gjeld har vært stort, kanskje særlig blant mindre og/eller nyetablerte kredittgivere som ikke har den samme store kundebase som de store bankene. Også forbrukermyndighetene har ment at et gjeldsregister vil bidra til en mer forsvarlig

utlånspraksis. Høsten 2013 la derfor Stoltenberg-regjeringen frem Prp. nr 195 L (2013-2014) med forslag som skulle legge til rette for etablering av gjeldsregister for privatpersoner. Solberg-regjeringen valgte imidlertid like etter at den tilrådte, å trekke forslaget. Begrunnelsen var at man primært ønsket å etablere registeret i privat regi for ikke å belaste offentlige budsjetter. Datatilsynet har hele tiden hatt

innvendinger ut i fra personvern hensyn og har arbeidet mot innføring av gjeldsregister.

I juni 2015 lanserte regjeringen på ny forslaget om et gjeldsregister der kredittkortgjeld, forbrukslån og andre usikrede lån skulle føres inn. Fortsatt er tanken at dette skal skje i privat regi, noe som både finansnæringen og forbrukermyndighetene

er skeptiske til. Imidlertid har de store internasjonale kredittopplysningsbyråene etablert slike registre i mange land, og dersom det først skal skje i privat regi, er det kostnadmessig og tidsmessig naturlig å gjøre bruk av den kompetansen disse selskapene har. Finansdepartementet er imidlertid skeptiske til en slik løsning og ønsker at et eventuelt gjeldsregister blir etablert av finansbransjen.

Fatca

USA vedtok i mars 2010 Foreign Account Tax Compliance (FATCA) for å hindre amerikansk skatteunndragelse. Vinteren 2012 ble man oppmerksom på at denne loven hadde betydelig eksteritorial rekkevidde da den åpnet for at amerikanske myndigheter kunne ilegge opptil 30 % «kildeskatt» på betalingstransaksjoner til utenlandske finansforetak som ikke ønsket å gi amerikanske skattemyndigheter (IRS) opplysninger om kundeforhold. Tilbakebetaling av lån og leie knyttet til leasingkontrakter var eksempler på transaksjoner som kunne bli ilagt slik kildeskatt. For norske finansforetak gjorde regler om taushetsplikt og personvern det vanskelig å gi opplysninger direkte til et utenlandsk offentlig organ som IRS. Etter reaksjon fra EU ble ikrafttredelsen utsatt. Det ble samtidig åpnet

for at nasjonale myndigheter kan inngå avtale med IRS om informasjonsutveksling som samtidig fritar de nasjonale foretakene for direkte rapportering til IRS.

Norge inngikk våren 2013 en mellomstatlig avtale med USA der norske myndigheter påtok seg en forpliktelse for å sikre innhenting av opplysninger fra norske finansforetak og deretter rapportere disse videre til USA. Avtalen ble senere på året gjennomført i norsk rett ved endringer i ligningsloven og hele ordningen trådte i kraft januar 2014.

Det amerikanske initiativ vekket imidlertid interesse i hele OECD-området i deres kamp mot skatteflyktninger og skatteparadiser. En multilateral avtale om automatisk

utveksling av finansielle kontoopplysninger på skatteområdet – kjent som "the Common Reporting Standards (CRS)" ble vedtatt i oktober 2014. Norge ble dermed forpliktet til å ha regler og systemer på plass slik at norske finansforetak identifiserer kunder som er alminnelig skattepliktige i andre land som har tiltrådt CRS, og gir opplysninger om deres kontoforhold til norske skattemyndigheter som utveksler opplysningene til kundenes hjemland.

Etter løpende dialog med finansnæringen i 2015, ble det høsten 2015 foretatt omfattende endringer i samleforskriften av 17.9.2013 om opplysningsplikt til skatteetaten. Endringene trådte i kraft 1.1.2016.

Formidlingsgebyrer

Et kortbasert betalingssystem har to brukergrupper – kortholdere og brukersteder. Både for kortholder og brukersted ligger det en verdi i ordningene. For kortholder dreier det seg om en enkel, oversiktlig og sikker måte å gjøre opp for seg. For brukerstedene er verdien knyttet til en kombinasjon av garantert oppgjør, lett tilgjengelig kjøpekraft, effektiv betalingsmåte og redusert kontantbeholdning. Kostnadene forbundet med systemene faller normalt tyngst på kortutsteder når det gjelder kostnader og finansiell risiko.

Et kortsystem fungerer best når det er rimelig balanse mellom antall kortholdere og antall brukersteder. For å få dette til, er det

i fireparts kortordninger som Visa og MasterCard der utsteder- og innløserfunksjonen er skilt, etablert en ordning med formidlingsgebyr (Multilateral Interchange Fee (MIF)) mellom kortutsteder og innløser. Gebyret fastsettes som en prosentsats av hver enkelt transaksjon. Det er ikke kun en godtgjørelse for en utført formidlingstjeneste, men en omfordeling av inntekter mellom de to aktørene fra innløser til utsteder fordi det faller mer kostnader på utstederfunksjonen enn på innløserfunksjonen. Hensikten er å oppnå et mer velfungerende marked med rimelig balanse mellom antall kort og antall brukersteder, sikre balansert verdiskapning i begge markeder kortvirksomheten retter seg mot, samtidig

som man opprettholder nødvendig konkurranse.

Formidlingsgebyret kan være nasjonalt eller internasjonalt. De internasjonale gebyrene som gjelder grensekryssende betalinger, fastsettes av de internasjonale kortsystemene. Disse gjelder også nasjonalt med mindre annet er bestemt. I Norge fastsetter styret i Visa Norge Bankgruppe nasjonale formidlingsgebyrer for Visa kort utstedt i Norge. Tilsvarende fastsetter MasterCard Management (internasjonalt) formidlingsgebyrer som gjelder for MasterCard i Norge.

Etter mange års strid om disse formidlingsgebyrene var i strid med konkurranselovgiv-

ningen, vedtok EU-kommisjonen i april EU-forordning 2015/751 om interbankgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner (MIF-forordningen). I denne blir formidlingsgebyrene maksimert til 0,2 % for debetkort og 0,3 % for kredittkort med unntak av firmakort og treparts kortordninger.

Forordningen er EØS-relevant, men kan først tas inn i EØS-avtalen etter at Stortinget har samtykket til EØS-tilpasninger til EUs finanstilsynssystem. Dette var ventet gjort i 2015, men ble av politiske årsaker utsatt. Finansdepartementet ba derfor Finanstilsynet vurdere om forordningen burde inntas

i norsk rett før den ble en del av EØS-avtalen. I brev 30.11.2015 anbefalte Finanstilsynet førtidig innføring i Norge og like før jul 2015 ble forslag til forskrift om formidlingsgebyrer sendt ut på høring. I det store og hele er dette en direkte oversettelse av forordningen.

Payment Services Directive 2 (PSD2)

Parallelt med forordningen ble det i EU arbeidet med revisjon av EU-dir 2007/65 – Payment Services Directive (PSD1). Ett nytt direktiv – EU-dir 2015/2366 om betalingstjenester i det indre marked (PSD2) – ble vedtatt 25.11.2015. Formålet med direktivet er å modernisere regelverket i tråd med utviklingen i markedet, åpne opp for konkurranse og å fremme sikrere tekniske betalingsløsninger. Det er også et mål å øke forbrukernes valgfrihet og å redusere kostnadene ved bruk av betalings-tjenester. Direktivet endrer direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester til forbrukere, e-pengedirektivet, gjør noen små endringer i CRD IV og opphever PSD 1. Av elementer i direktivet med spesiell interesse for det norske markedet, kan nevnes:

1. Direktivet får større geografisk anvendelsesområde ved at informasjon som skal følge betalingstransaksjoner, vil også gjelde for såkalte «one-leg transactions». Dette er transaksjoner hvor den ene betalingstjenestetilbyderen har sete i et EU-land, mens den andre betalingstjenestetilbyderen har sete utenfor EU-området.
2. Direktivet får et bredere anvendelsesområde ved at informasjon som skal følge transaksjoner, er foreslått utvidet

til å gjelde transaksjoner i alle valutaer som gjennomføres mellom betalingstjenestetilbydere i EØS-området.

3. En god del av unntakene fra direktivets anvendelsesområde blir presisert/snevret inn. Blant annet gjelder dette ulike mellommenn (agenter) og telecom-operatører
4. Reglene om overvelting av gebyrer («sur-charging») harmoniseres ytterligere. Overvelting av gebyrer for bruk av kort som er omfattet av MIF-forordningen, blir forbudt. For øvrig er det bare tillatt med overvelting begrenset til selgerens faktiske kostnader knyttet til bruk av det aktuelle betalingsinstrumentet.
5. Direktivet åpner opp for såkalte tredjeparts betalingstjenesteytere (Third Party Payment service providers - TPP) slik at de får tilgang til betalingssystemene. TPP yter typisk:
 - Betalingsordretjenester (Payment Initiation Services - PIS). Dette er en tjeneste som opererer mellom kjøpers nettbank og selgers webside og blir et alternativ til å betale for de forbrukere som ikke har debet- og/eller kredittkort. Transaksjonene gjennomføres vanligvis uten at TPP har rådighet over midlene. Eksempler på slike selskaper er tyske Sofort

(Klarna), skandinaviske Trustly og nederlandske Ideal.

- Kontoinformasjonstjenester (Account Information Services - AIS)
6. Dagens grense på 150 EUR i det objektive ansvar til forbruker ved misbruk eller andre uregelmessigheter som vedkommende har pådratt seg ved bruk av betalingstjenester, reduseres til 50 EUR (art 74). Det gis under visse forutsetninger, mulighet for i tillegg å ha en høyere ansvarsgrense der forbrukeren har opptrådt grovt uaktsomt som man i dag har i Norge i finansavtaleloven § 35 (3).

Norsk finansnæring er generelt skeptisk til at det åpnes opp for den type tjenestetilbydere som nevnt under pkt. 5 da det kan berøre sikkerheten og troverdigheten i betalingssystemene. I direktivet er det derfor satt et krav om at slike tredjeparts betalingstjenesteytere skal registreres, autoriseres og være under tilsyn, for å sikre forbrukerbeskyttelse, sikkerhet og ansvar for betalinger.

Dersom direktivet tas inn i EØS-avtalen, vil det medføre behov for endringer i finansavtaleloven, finansforetaksloven og forskrift om betalingsforetak. En del av bestemmelsene i direktivet krever fullharmonisering.

Nytt soliditetsregelverk

Finanskrisen i 2008 utløste et omfattende og bredt regelverksarbeid internasjonalt. Kapitaldekningsreglene ble ansett for å være for dårlige og reguleringen av likviditetsrisiko lite tilfredsstillende. Videre kom det kritikk mot insentivsystemene i finans-

sektoren og det ble pekt på at regnskapsreglene kunne bidra til å forsterke svingningene i finansforetakenes resultater.

Som følge av dette, gjennomførte EU allerede i 2009 og 2010 en del endringer i

gjeldende kapitaldekningsdirektiver (EU-dir 2006/48 og EU-dir 2006/49) – gjerne kalt CRD I (Capital Requirements Directive). Endringene i 2009 og 2010 ble kalt CRD II og CRD III.

Baselkomitéen på sin side la i juli 2010 frem en endelig anbefaling – det såkalte Basel III. En prinsipiell nyskapning med Basel III er at mens kapitalkravene i Basel II var basert på risikoen for den enkelte bank, omfatter kravene etter Basel III også kapitalkrav i form av buffere for dekning av nasjonal systemrisiko. En slik makroøkonomisk tilnærming representerte en helt ny tenkning når det gjelder regulering av finansforetak.

I EU gjennomføres Basel III i det såkalte CRD IV-direktivet. Den politiske tautrekkingen tok lang tid slik at den opprinnelige fastsatte innføringsdato ikke ble nådd. Først 20.6.2013 ble rammereguleringen vedtatt av rådet og EU-parlamentet i form av to rettsakter: EU-dir 2013/13 (CRD IV) og EU-forordning 575/2013 (CRR).

I Norge har det skapt grunnlovsmessige problemer at European Banking Authority (EBA) gjennom CRD IV og CRR er tilagt overnasjonal tilsynskompetanse siden Norge som EØS-land ikke er deltaker i dette organet. Hverken CRD IV eller CRR er derfor tatt inn som en del av EØS-avtalen selv om de er EØS-relevante. Foreløpig har Norge valgt å innføre parallelt tilsvarende norske regler som de som

innføres i EU. Til forskjell fra EU, har Norge valgt å la kravene ikke bare gjelde kreditinstitusjoner (banker og kredittforetak), men også finansieringsselskaper. Dette for å unngå at man innenfor konsern gjør organisasjonsmessige tilpasninger for å få lavere krav på selskapsnivå.

I oktober 2014 ble finansministrene i EØS/EFTA-landene og EU enige om de tilpasninger som er nødvendige for å ta CRD IV/CRR inn i EØS-avtalen. I saker der de europeiske tilsynsorganene fat-

ter vedtak som er bindende for nasjonale tilsynsmyndigheter eller institusjoner i EU-landene, skal tilsvarende vedtak fattes av EFTAs overvåkningsorgan ESA. Avtalen er inngått med forbehold om Stortingets samtykke. Det var ventet at regjeringen i løpet av 2015 ville legge frem en egen proposisjon om saken, men arbeidet har tatt tid og en proposisjon forventes nå først våren 2016. Først når denne er vedtatt kan CRD IV/CRR tas inn i EØS-avtalen og norsk lovverk.

Krav til kapital

Det norske kapitaldekningsregelverket er fortløpende tilpasset EUs kapitaldekningsdirektiv (CRD IV) og forordning (CRR). Nye kapitaldekningskrav ble tatt inn i loven i 2013 med særskilte regler for innføring av nye bufferkrav. Det følger av loven at banker og finansieringsforetak som minimum skal ha ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital på henholdsvis 4½, 6 og 8 % av risikovektet beregningsgrunnlag. I tillegg skal foretakene ha en bevaringsbuffer på 2,5 %, en systemrisikobuffer på 3 % og en motsyklisk buffer mellom 0 og 2,5 %. Bufferkravene skal oppfylles med ren kjernekapital.

Kravet til motsyklisk buffer fastsettes av Finansdepartementet hvert kvartal. Med virkning fra 30.6.2015 ble kravet satt til 1 % og vil bli økt til 1,5 % fra 30.6.2016.

For systemviktige foretak (3 banker i Norge) gjelder et særskilt bufferkrav på 1 % som økes til 2 % 1.7.2016. Samlet gir dette et minstekrav pr juli 2015 for ordinære finansforetak på 11 % ren kjernekapital, 12,5 % kjernekapital og en generell kapitaldekning på 14 %. Dette økes med et halvt prosentpoeng i juli 2016.

Regelverket åpner for at kapitalkravet kan beregnes ved bruk av interne modeller. De største bankene bruker interne modeller (IRB) til å beregne risikovekter som bestemmer hvor mye kapital som skal stilles bak utlån. Etter det norske regelverket kan beregningsgrunnlaget med IRB-modeller ikke bli lavere enn 80 % av beregningsgrunnlaget ved bruk av standardmetoden etter Basel I-regelverket. Finanstilsynet har ved flere anledninger uttrykt be-

kymring for om bankenes modeller godt nok fanger opp risikoen i boligmarkedet, og i 2014 ble det innført strengere krav til slike modeller.

Etter at flere av de større norske bankene fikk IRB-tillatelsene i 2007, har også enkelte mindre banker søkt om slik tillatelse. Finanstilsynets erfaring er imidlertid at det generelt er meget krevende for bankene å tilpasse seg til IRB-kravene, noe Finanstilsynet orienterte om i et notat 12.3.2015. For å søke om IRB-tillatelse, må banken tilpasse systemer for risikostyring, sikre kompetanse og erfaring med bruk av modeller, og ikke minst samle data-grunnlag for forsvarlig estimering av parametere og kapitalkrav. Disse utfordringene kan være store for mindre institusjoner.

Likviditetskrav

EUs regelverk inneholder to kvantitative likviditetskrav, en likviditetsbuffer (Liquidity Coverage Ratio - LCR) og et krav om stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio - NSFR). CRD IV/CRR bygger på prinsippet om fullharmonisering. På likviditetsområdet er det imidlertid åpnet for at landene kan ha strengere regler fram til minimumskrav til likviditetsbuffer er fullt innfaset i 2018 og krav til stabil finansiering er besluttet innført. Landene kan dermed velge å fase inn kravet til likviditetsbuffer raskere enn det som følger av forordningen og innføre tilleggskrav. Det innebærer

at landene også kan innføre krav til stabil finansiering på et tidligere tidspunkt enn det som besluttes i EU.

Finanstilsynet fastsatte 25.11.2015 kvantitative krav til likviditetsreserver (LCR) for banker, kredittforetak og holdingsselskaper i finanskonsern. Finansieringsselskaper er ikke omfattet av de nye kravene med mindre man også har konsesjon som kredittforetak. Kravet innebærer at et foretak til enhver tid skal ha en likviditetsreserve på minst 100 %, det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto

likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Foretakene kan innføre kravet til likviditetsreserve med 70 % fra og med 31.12.2015, 80 % fra og med 31.12.2016 og 100 % fra og med 31.12.2017. Systemviktige finansforetak måtte ha alt på plass 31.12.2015.

Et krav til stabil finansiering (NSFR) valgte man å utsette for Norge inntil endelig utforming av kravene er besluttet av EU. Tilsvarende valgte man også å utsette kravene til uvektet kapitalandel.

Pilar 2

CRD IV stiller krav til foretakenes egen-vurdering av risiko og kapitalbehov (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) og krav til tilsynsmyndighetenes vurdering (SREP – Supervisory Review and Evaluation Process). Tilsynsmyndighetene kan på grunnlag av dette stille krav om tilpasninger i virksomheten eller kapital utover minstekravene («pilar 2-krav»).

Det har vært betydelige variasjoner i

hvordan europeiske land har praktisert SREP. EBA ga derfor i desember 2014 en anbefaling med sikte på å harmonisere praksis som ble fulgt opp i Finanstilsynets Rundskriv 9/2015 der de presenterte sin nye praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov.

Etter CRD IV er det et nasjonalt valg om tilsynsmyndighetenes pilar 2-krav skal offentliggjøres. Finansdepartementet ba høsten

2014 Finanstilsynet om å vurdere om det vil være hensiktsmessig å offentliggjøre tilsynets pilar 2-krav overfor enkeltinstitusjoner. I brev av 26.6.2015 pekte imidlertid Finanstilsynet på at fra et tilsynsmessig ståsted vil offentliggjøring svekke pilar 2 som tilsynsverktøy siden vurderingen av kapitalbehovet i pilar 2 basert i stor grad beror på skjønn.

Merverdiavgiften

Innføringen av generell merverdiavgift på tjenester i 2001 skaper fortsatt utfordringer for finansbransjen. Hovedregelen er nå at det skal beregnes merverdiavgift ved all tjenesteomsetning, med mindre tjenesten er spesielt unntatt i loven. Finansielle tjenester er fortsatt unntatt avgift, men flere tilknyttede tjenester er blitt avgiftspliktige.

Unntaket for finansielle tjenester reiser i praksis flere problemer enn det løser. Dette gjelder for det første en rekke tjenester som finansinstitusjonen selv leverer til sine kunder og om disse skal betraktes som finansielle avgiftsfrie tjenester eller administrative avgiftspliktige tjenester. Enda mer

problematiske er merverdiavgiften på de tjenester institusjonen kjøper inn fra underleverandører og som i mange tilfelle er en nødvendig del av den finansielle tjeneste institusjonen produserer – for eksempel datatjenester. Påløpt merverdiavgift er ikke fradragsberettiget ved produksjon av finansielle tjenester og vil fremstå som en skjult og fordyrende avgift næringskunder ikke får fradrag for.

I statsbudsjettet for 2014 omtalte Finansdepartementet mulighetene for å utvide merverdiavgiftsgrunnlaget for finansielle tjenester som omsettes mot vederlag i form av gebyrer, honorarer mv. Dette ble fulgt opp i NOU 2014:13 Kapitalbeskatning i en

internasjonal økonomi (Scheel-utvalget) som leverte sin innstilling desember 2014.

I høringsrunden etter Scheel-utvalgets utredning ble det fra flere påpekt at moms på finansielle tjenester er en problemstilling som har blitt diskutert i EU i mange år uten konkrete resultater og at Norge bør være forsiktig med å innføre et system som avviker fra andre land på tjenester som er såpass internasjonale. Noen av hovedutfordringene som ble trukket frem, var:

- En eventuell utvidelse må omfatte alle virksomheter som omsetter finansielle tjenester mot vederlag i norsk merverdiområde.

- Det må etableres momspåskjening for norske virksomheter ved kjøp av tilsvarende tjenester fra utlandet.
- Det må vurderes om det skal etableres momspåskjening for utenlandske tilbydere av finansielle tjenester til norske forbrukere, slik at disse må registrere seg for moms i Norge.

Fra finansnæringen generelt ble det reist tvil om selve begrunnelsen for forslaget stemmer – nemlig at det er et overforbruk av finansielle tjenester i Norge. Det ble også pekt på avgiftsøkningen vil bli veltet over på sluttbrukerne som i praksis vil innebære at forbrukerne vil merke dette når de kjøper forsikring eller tar opp lån. En alminnelig

kommentar var også at forslagene reiser flere spørsmål enn de gir svar. Det må gjøres et betydelig regelteknisk arbeid før et konkret forslag kan sendes på høring og deretter legges frem for Stortinget. Det er derfor svært tvilsomt om endringer kan gjennomføres allerede i 2017.

El-biler

I forbindelse med merverdiavgiftsreformen i 2001, ble kjøretøyer som bare bruker elektrisitet til fremdrift fritatt for merverdiavgift. Under forhandlingene om statsbudsjettet for 2014, ble det besluttet å innføre momsfritak også for leasing av el-biler og omsetning av el-batterier. Merverdiavgiftsloven ble endret i samsvar med dette uten noen forutgående saksbehandling i departementet. Endringen skulle tre i kraft når forskrifter var utarbeidet.

Under forskriftsarbeidet ble man imidlertid oppmerksom på at fritaket kunne reise en

problemstilling i forhold til EØS-avtalens statsstøtteregulering og man fant det riktig å konsultere EFTA Surveillance Authority (ESA) før utvidelsen trådte i kraft. Stortinget ble varslet om dette i revidert nasjonalbudsjett mai 2014 og notifikasjonsbrev ble sendt ESA i november 2014. I sitt svarbrev 21.4.2015 godkjente ESA mva-fritaket for elbiler i Norge frem til utgangen av 2017. Godkjenningen omfattet både det eksisterende fritaket for omsetning av elbiler og det vedtatte, men ikke iverksatte fritaket for leasing av elbiler og omsetning av elbilbatterier. ESA pekte også på andre tiltak som

var satt i verk for å stimulere etterspørselen etter elbiler, men fant at også disse var i tråd med statsstøttereglene i EU siden formålet var å redusere skadelige klimagassutslipp og tiltakene var forholdsmessige og hensiktsmessige for å nå dette målet.

Fritaket for leasing av el-biler trådte deretter i kraft 1.7.2015. Usikkerhet knyttet til utvikling av ny teknologi og ikke minst hva som skal skje etter utgangen av 2017, gjorde imidlertid at leasing av elbiler ikke ha fått det oppsvinget som var forventet.

Forlenget bindingstid for leasede personbiler

Som nevnt ovenfor under Privateie, ble bindingstiden i mval § 9-6 for utleie/leasing av personbiler forlenget fra 3 til 4 år med virkning fra 1.1.2015. Dette skapte

en usikkerhet inn i 2015 for hvordan man skal fastsette restverdier der kunden velger 4 år eller mer. I tillegg oppsto et praktisk håndteringsspørsmål for hvordan

man i forhold til kunden skulle håndtere den mva-korreksjon som oppstår dersom kunden velger kortere leieperioder.

Motorvognavgifter

Norske bilavgifter er generelt mye høyere enn ellers i Europa. For å beskytte avgiftsgrunnlaget, er det derfor gitt mange regler som skal hindre norske innbyggere tilgang til kjøretøyer som ikke er påført norske avgifter. Et eksempel er forskrift 20.6.1991 nr 381 om avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i Norge som legger sterke begrensninger på i hvilken grad personer bosatt i Norge kan gjøre bruk av slike kjøretøyer. Siden bil er en kapitalgjenstand, kan slike tilgangsbegrens-

ninger komme i strid med EØS-avtalens forbud mot restriksjoner på overføring av kapital og forskjellsbehandling på grunn av nasjonalitet, bosted eller stedet for kapitalbrøringen.

Efta Surveillance Authority (ESA) har flere ganger påpekt dette overfor Finansdepartementet, blant annet i en «Reasoned Opinion» i 2013. Et tilfelle gjelder bruk av leasede eller lånte kjøretøyer registrert i annet EØS-land der det påpekes som et problem

at det må betales full engangsavgift også i de tilfeller der bilen importeres til Norge og bare skal benyttes her en kort stund. Et annet tilfelle gjelder nordmenns lån av utenlandsk registrert motorvogn med den konsekvens at bruk kan utløse full engangsavgift og det tredje tilfelle regelverket knyttet til statusendring av brukimporterte kjøretøyer.

Finansdepartementet har langt på vei erkjent at Norge bryter EØS-avtalen på dette området, men samtidig er et strengt regel-

verk nødvendig for å unngå uønskede avgiftstilpasninger. For å dempe spenningen har man over de siste årene redusert engangsavgiftens betydning i de samlede norske bilavgifter. Dette gjør både nye og brukte biler billigere. I 2014 ble det dessuten gjort endringer når det gjelder bruksfradrag for bruktimporterte kjøretøy og åpnet mulighet for at deler av betalt engangsavgift kan refunderes ved eksport av kjøretøy.

Fortsatt er det imidlertid slik at høye engangsavgifter slår inn som et element i bruktbilverdiene og gjør disse høyere i Norge enn i andre land. Store verdier er lagret i bruktbilbeholdningen. Brå endringer – enten de skjer gjennom en nedsettelse av nybilavgiftene eller omgåelse av regelverket – er derfor uønsket av mange forbrukere og bilbransjen. Også leasingselskaper som eiere og banker som panthavere, er sterkt opptatt av forutsigbarhet når det gjelder bruktbilverdier.

Ny teknologi

Også ny teknologi kan ha innvirkninger på bruktbilpriser. Hittil har man vært vant med at dette kommer gradvis som forbedringer på eksisterende bensin- og dieselmotorer. Dette har vært håndterbart. Nytt er at man nå opplever grunnleggende skift i form av helt nye kjøretøytyper i form av el-, hybrid- eller brenselcelle-biler. Dette reiser spør-

mål om eldre biler ikke bare blir umoderne, men direkte avleggs. I så fall kan dette få dramatiske konsekvenser for forutsigbarheten av verdien på eksisterende bilflåter basert på bensin og diesel.

Problemstillingen forsterkes ved at innfasing av slike kjøretøyer – som gjerne oppfattes

som mer miljøvennlige – skjer gjennom kraftige incentivordninger som lav engangsavgift, 0-sats på mva, fritak for bom- og parkeringsavgifter, tilgang til kollektivfelt m.m. Innslaget av slike biler øker derfor raskere enn det som ellers hadde vært markedsmessig naturlig. Dette gir utfordringer bransjen må ta inn over seg.

Hvitvasking og kundekontroll

Hovedformålet med hvitvaskingsregelverket er å forhindre at det finansielle systemet anvendes for å hvitvaske penger som stammer fra utbytte fra kriminelle handlinger eller som er tenkt benyttet til finansiering av terrorvirksomhet. Lov 6.3.2009 nr 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. gjennomfører internasjonale forpliktelser Norge er bundet av, først og fremst gjennom EU-dir 2005/60 det 3. hvitvaskingsdirektiv, som igjen i det alt vesentlige er basert på anbefalinger fra internasjonale organer som FN og Financial

Action Task Force on Money Laundering (FATF).

Regelverket gjelder for såkalte rapporteringspliktige så som banker, finansieringsselskaper, forsikringsselskaper mm og innholdet kan deles inn i tre hovedplikter:

1. Plikt for rapporteringspliktige til å foreta risikobasert kundekontroll herunder legitimasjonskontroll og løpende oppfølging av kundeforhold og transaksjoner.
2. Plikt til å undersøke mistenkelige trans-

aksjoner og plikt til å rapportere til Økokrim dersom mistanken ikke avkrefte ved nærmere undersøkelser.

3. Plikt for rapporteringspliktige til å etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner, iverksette opplæringsprogrammer og utpeke særskilt person på øverste nivå hos den rapporteringspliktige med ansvar for å følge opp disse rutinene.

I 2010 ble det satt i gang arbeid med revisjon av det 3. hvitvaskingsdirektivet og nytt

direktiv ble vedtatt 20.5.2015 (det 4. hvitvaskingsdirektiv) der FATFs 40 reviderte anbefalinger fra februar 2012 er innarbeidet. I det nye direktivet er det gjennomført en rekke presiseringer, utdypninger og endringer:

- Transaksjonsverdien i kontantbetaling for at forhandlere av gjenstander skal omfattes av direktivet reduseres fra 15.000 euro til 7.500 euro.
- Direktivets virkeområde utvides til også å omfatte tilbydere av spillvirksomhet.
- Risikobasert tilnærming videreføres, men direktivet pålegger medlemslandene å iverksette mer effektive tiltak for å bekjempe hvitvasking og finansiering av terrorisme på alle nivåer – fra økt myndighetsfokus til strengere krav til identi-

fisering av kunder ved etablering av kundeforhold. Det skal legges større vekt på avdekking av skattekriminalitet og korrupsjon og strengere krav til høyrisiko situasjoner.

- Unntakene fra kravet om kundekontroll i tredjegenasjonsdirektivet for enkelte typer kundeforhold og transaksjoner, er ikke videreført. Forenklet kundekontroll skal kun være basert på foretakets egen vurdering. Direktivet har også fjernet "non-face-to-face" situasjonen som et tilfelle med eksplisitt krav til forsterket kundekontroll. Også denne vurderingen overlates nå til det enkelte foretak.
- Adgangen til å utkontraktere kundekontroll til tredjeparter utvides og det åpnes opp for at det kan utveksles opplysninger mellom den rapporteringspliktige og

tredjeparten. Det presiseres at personverndirektivet gjelder for behandling av personopplysninger, men behandling av personopplysninger er lovlig innenfor rammen av direktivet.

- Politisk eksponerte personer («PEP») vil nå også omfatte nasjonale PEPs.
- Direktivet pålegger medlemslandene å opprette nasjonale registre over reelle rettighetshavere. Selskaper og juridiske enheter skal pålegges å føre oversikt over hvem som eier eller kontrollerer virksomhetene. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for relevante myndigheter og de rapporteringspliktige.

Direktivet er EØS-relevant og norske myndigheter opprettet i februar 2015 et lovutvalg som skal forberede nytt regelverk på området.

Internasjonale regnskapsregler

Leasing

International Accounting Standards Board (IASB) og US Financial Accounting Standards Board (FASB) har i lang tid arbeidet med å utarbeide en ny internasjonal standard for regnskapsføring av leasing til erstatning for IAS 17. Bakgrunnen har vært et ønske fra investorer og andre brukere av regnskapsmateriale om å forbedre rapporteringen av leasing i internasjonale regnskapsstandarder som IFRS (International Financial Reporting Standards) og US-GAAP (Generally Accepted Accounting Principles). Et annet ønske har også vært å få en samordning av disse regelsettene og likt regnskapsspråk i Europa og USA.

I dag er det bare verdier og forpliktelser knyttet til *finansielle* leasingkontrakter som fremkommer i balansen. *Operasjonelle* leasingavtaler håndteres kun i resultatregnskapet. Den ulike håndteringen reiser følgende problemstillinger:

- Mange regnskapsbrukere mener at alle leiekontrakter gir opphav til eiendeler og forpliktelser som bør balanseføres i finansregnskapet. Rutinemessig må derfor disse justere regnskapstallene ut i fra kunnskap om effekten av operasjonelle leasingavtaler.
- Skillet mellom operasjonelle og finansielle leasingavtaler innebærer et kunstig

skille mellom leasingkontrakter som i realiteten er svært like. Dette gjør det vanskelig å sammenligne regnskap.

- Den ulike regnskapshåndteringen gir grunnlag for å tilpasse kontraktene slik at spesielle regnskapsmessige virkninger oppnås.

Etter flere runder med høringer, viste det seg vanskelig å få etablert en felles standard med USA. IASB publiserte i januar 2016 sin nye standard for leieavtaler – IFRS Leases. Standarden krever at leietaker balansefører eiendeler og gjeld for de fleste leieavtaler. FASB har ikke publisert sin standard enda, men det forventes også at også denne vil kreve at de fleste leieavtaler skal balanseføres, men det vil være ulike modeller for hvordan leietaker skal innregne kontraktene i resultatregnskapet.

Den nye standarden trer i kraft 1.1.2019 og krever at leietaker, med enkelte unntak, balansefører alle leieavtaler. Skillet mellom finansielle og operasjonelle leieavtaler fjernes. For utleier videreføres i all hovedsak gjeldende regler for regnskapsføring.

Operasjonelle leieavtaler er utbredt, men undersøkelser viser at det er stor variasjon når det gjelder hvilken effekt den nye leasingstandarden vil få. Kostandene ved å implementere og anvende IFRS 16 vil avhenge

av hvilke rutiner og prosesser foretaket allerede har under gjeldende standard og kompleksiteten i leieavtalene. Ettersom det under eksisterende standard (IAS 17) skal opplyses om fremtidige leiebetalinger under operasjonelle leiekontrakter, bør mange foretak allerede ha systemer på plass for å følge opp sine leieavtaler. Det kan imidlertid være behov for mer sofistikerte systemer når alle leieavtalene fra 2019 skal balanseføres.

IFRS 16 gjør at det ikke lenger vil være nødvendig å foreta vurderinger av om en leieavtale er finansiell eller operasjonell. Isolt sett vil det være ressursbesparende. Fortsatt må det imidlertid trekkes en grense mot det som er kjøp også etter den nye standarden, og ikke minst om hvorvidt avtalen er en leieavtale eller tjenesteavtale – jf IFRS 16s definisjon av leasing om å «overføre bruken av en identifisert eiendel.» Dette siste vil bli mye viktigere i ny standard.

Også under IAS 17 skal imidlertid leieavtaler i prinsippet skilles fra tjenesteleveranser da dette har betydning for noteopplysningene. Ettersom resultat og balanse normalt ikke blir vesentlig forskjellig for operasjonelle leieavtaler og tjenesteleveranser, kan det være at ikke alle har gjort disse vurderingene like grundige historisk.

I en operasjonell leieavtale presenteres leiekostnaden normalt under drift, mens kostnaden under IFRS 16 vil presenteres som avskrivninger og rentekostnader. Dette inne-

bærer at driftsresultatet (EBIT og EBITDA) bedres og dermed også resultatmarginen målt som EBIT/total inntekt. Ettersom kostnadsføringen normalt vil bli fremskutt under

IFRS 16 sammenlignet med gjeldende regler, vil egenkapitalen på balansen reduseres og ettersom både eiendeler og forpliktelser øker, vil egenkapitalgraden gå ned.

Banklovkommisjonen

Hovedarbeidet for den regjeringsoppnevnte Banklovkommisjonen består i å gjennomgå i full bredde finansinstitusjons- og kredittlovgivningen med sikte på modernisering, sam-

ordning og til dels foreslå ny lovgivning. Kommisjonen ble opprettet i 1990. Finfo var tidligere medlem i kommisjonen, men gikk ut i 2000. I perioden 2006 – 2011

var Finfo igjen representert i kommisjonen:

Kommisjonen har så langt fremlagt 29 utredninger:

1. NOU 1994:11 – Finansavtaler og finansoppdrag	15. NOU 2006:17 – Kredittforening som konsernspiss
2. NOU 1995:25 – Sikringsordninger og offentlig administrasjon av finansinstitusjoner	16. NOU 2007:01 – Meglerprovisjon i forsikring
3. NOU 1996:24 – Betalingssystemer mv.	17. NOU 2007:05 – Frarådningsplikt i kredittkjøp
4. NOU 1998:14 – Finansforetak mv.	18. NOU 2007:17 – Individuell pensjonsordning
5. NOU 1999:31 – Oppkjøp og inndrivning av fordringer mv.	19. NOU 2008:13 – Eierkontroll i finansinstitusjoner
6. NOU 2001:23 – Finansforetakenes virksomhet	20. NOU 2008:20 – Skadeforsikringsselskapenes virksomhet
7. NOU 2001:24 – Ny livsforsikringslovgivning	21. NOU 2008:21 – Nettbankbasert betalingsoverføring
8. NOU 2002:14 – Finansforetakenes virksomhet II	22. NOU 2009:02 – Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren.
9. NOU 2002:21 – Oppsigelse av forsikringsavtaler	23. NOU 2010:06 – Pensjonslovene og folketrygden 1
10. NOU 2003:11 – Konkurranse i kollektiv livsforsikring	24. NOU 2011:08 – Ny finanslovgivning
11. NOU 2003:28 – Kønns- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger	25. NOU 2012:03 – Fripliser og kapitalkrav
12. NOU 2004:24 – Pensjonskasselovgivning. Konsolidert forsikringslov.	26. NOU 2012:13 – Pensjonslovene og folketrygdreformen II
13. NOU 2005:15 – Obligatorisk tjenestepensjon	27. NOU 2013:03 – Pensjonslovene og folketrygdreformen III
14. NOU 2006:12 – Felles Pensjonskasser	28. NOU 2013:12 – Uførepensjon i private tjenestepensjonsordninger
	29. NOU 2015:05 – Pensjonslovene og folketrygdreformen IV

Finansavtaler

Kommisjonens første innstilling NOU 1994:19 – Finansavtaler og finansoppdrag resulterte i lov 5.6.1999 nr 49 om finansavtaler og finansoppdrag. Denne trådte i kraft 1.7.2000. Loven gjelder ikke leiefinansiering (leasing).

I 2007 la Banklovkommisjonen i NOU 2007:5 frem forslag om at en bestemmelse lik frarådningsplikten i finansavtaleloven, også ble innført i kredittkjøpsloven. Dette ble gjort i 2008 med virkning fra 1. januar 2009.

I 2008 la Banklovkommisjonen i NOU 2008:21 frem forslag om endringer i finansavtaleloven om ansvarsregulering ved nettbankbasert betalingstjenester ved feilbruk fra kundens side og uvedkommendes misbruk av nettbankkonti. Dette forslaget ble senere sett i sammenheng med implementering av Betalingstjenestedirektivet

(PSD) som ble vurdert av en egen arbeidsgruppe. I 2009 resulterte det i vesentlige endringer i finansavtaleloven kap 2.

Betalingssystemer mv.

Etter at finansavtaleloven var på plass, tok Banklovkommisjonen for seg spørsmål knyttet til offentligrettslig regulering av aktørene innen betalingsformidling. Arbeidet resulterte i NOU 1996:24 – Betalingssystemer mv. Ny lov ble vedtatt 17. desember 1999.

Opprinnelig var det foreslått at også betalingssystemer som ikke var knyttet opp til kundekonti i banker eller finansieringsforetak skulle omfattes av reguleringen – for eksempel oljeselskapenes og varehuskjeders kortsystemer. Dette ble imidlertid utelatt i den endelige lovtekst.

Institusjonslovgivningen - finansforetak mv. En sentral del av Kommisjonens arbeid har bestått i å samordne og revidere finan-

sinstitusjonslovgivningen i sin alminnelighet. Av praktiske årsaker er dette arbeidet blitt inndelt i flere delutredninger.

NOU 1998:14 tar for seg mange problemstillinger av særskilt interesse for medlems-selskapene. Dette gjelder bl.a. endret lovdefinisjon av finansieringsselskap, muligheten for at en bank skal kunne eie en annen mer spesialisert bank og mulighet for norske finansieringsselskaper til å delta med omfattende eierandeler i selskaper som tilbyr selgerkreditt (joint venture). Det legges også opp til en enklere organstruktur enn i dag i det representantskapet foreslås fjernet og kontrollkomité/tilsynsutvalg skal bortfalle som obligatorisk organ.

NOU 2001:23 utfyller i større detalj det mer rammeorienterte regelverket. Kommisjonen har her bl.a. vurdert regler for finansforetaks virksomhet med hensyn til totalkundeavtaler, bruk av kundeinformasjon

innad i konsern, krav til kredittvurdering, bortsetting av arbeidsoppgaver, mulighetene for verdipapirisering i det norske finansmarked m.v.

NOU 2002:14 er en videreføring av det arbeidet som ikke ble ferdigbehandlet i den 4. og 6. utredningen. Her har man behandlet utbytte og konsernbidrag, finansforetaks eie av aksjer, andeler og fast eiendom, tvisteløsningsordninger, overnasjonale tilsynsmyndigheter, fjernsalg av finansielle tjenester og tiltak mot hvitvasking av penger.

NOU 2008:13 gjennomfører EU's direktiv

(EU-dir 2007/44) om prosedyreregler for erverv økte eierandeler i den finansielle sektor i norsk lov. For Norges vedkommende er disse tiltakene foregrepet gjennom lovendringer i 2003 på bakgrunn av NOU 2002:14

NOU 2009:2 tar for seg spesielle problemstillinger knyttet til rammevilkår for sparebankene.

NOU 2011:8 inneholder Banklovkommissionens utkast til en samlet lov om finansforetak og finanskonsern mv. og inkluderer forslag fremmet i Utredning nr. 4, 6, 8, 15,

19 og 22. Etter at forslaget hadde vært på høring, sendte departementet i juni 2014 et lovforslag til Stortinget i Prop. 125 L (2013-2014). Ny lov ble vedtatt april 2015 og trådte i kraft 1.1.2016.

Utredning nr. 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 23, 25, 26, 27, 28 og 29 har i stor grad beskjeftiget seg med forsikrings- eller pensjonsmessige spørsmål av mindre betydning for finansieringsselskapene.

Finansskole - organisert undervisningstilbud for ansatte i medlemsselskapene

Finansieringsselskapenes Forening har i mange år hatt et permanent og systematisk undervisningsopplegg for ansatte i medlemsselskapene. Kursopplegget er under konstant evaluering i eget Kursutvalg for å gi et enhetlig og best mulig undervisningsopplegg skreddersydd for vår bransje.

Hovedkurset (Finansskolen) er delt inn i kurs for nybegynnere og viderekomne. Kursene for nybegynnere gir en grunnleggende innføring i en rekke sentrale emner og produkter innenfor leasing og lån, factoring og kundeservice. De viderekomne kursene er hevet noe i vanskelighetsgrad i forhold til tidligere og er ment for ansatte med noen års erfaring i bransjen. Undervisningen gis av dyktige fagfolk med lang erfaring fra bransjen kombinert med oppgaver i løpet av kursdagene, også hjemmeoppgaver, slik at selvstudium blir en viktig del av undervisningsopplegget. Etter hvert kurs er det eksamen i form av en prosjektoppgave. Det gis karakteren Bestått/Ikke bestått, med vitnemål til dem som består.

Rettslige rammebetingelser for finansieringsselskaper

Fra 1976 har det vært nødvendig med offentlig tillatelse (konsesjon) for å drive eller medvirke til finansieringsvirksomhet.

Lowerket om finansieringsselskaper kan deles inn i to hovedgrupper:

1. offentligrettslig regulering av virksomheten
2. privatrettslig regulering av forholdet mellom institusjon og kunde

Mer om finansinstitusjonenes rettslige rammebetingelser er tilgjengelig på foreningens hjemmesider <http://www.finno.no/> og på hjemmesiden til [Finanstilsynet](#). I denne årsberetning redegjøres bare for enkelte hovedtrekk samt spesielle forhold som skjedde i 2015.

Offentligrettslig regulering

For å drive finansieringsselskap i Norge kreves tillatelse (konsesjon). *Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner av 10. juni 1988 nr. 40* inneholdt i 2015 de sentrale bestemmelser for bransjen. I 2015 ble det vedtatt ny lov 10.4.2015 nr 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) som fra 1.1.2016 erstattet loven av 1988. Den nye loven medfører ingen endring i at finansieringsselskaper fortsatt vil stå under tilsyn av Finanstilsynet, har rapporteringsplikt og må oppfylle kapitalkrav.

Tillatelse forutsetter blant annet at foretaket stiftes med et beløp som i norske kroner svarer til minst 5 millioner euro som egenkapital. Videre må foretakets kapital stå i rimelig forhold til den virksomhet som foretaket skal drive, og foretakets daglige leder og styremedlemmer må være å anse som egnet.

Et finansieringsforetak som er kredittinstitusjon med tillatelse til å drive virksomhet i et EØS-land, har samtidig tillatelse til å drive i andre EØS-land under forutsetning at dette meldes fra til tilsynsmyndigheten i vertslandet.

Banker og forsikringsselskaper hadde i 2015 egne særlover som regulerte og ga mer detaljerte bestemmelser om organisering og virksomhet. For finansieringsforetak - som er en fellesbetegnelse på finansieringsselskaper og kredittforetak - var det gitt spesialregler i finansieringsvirksom-

hetsloven (1988) kapittel 3. I forbindelse med at den nye loven trådte i kraft fra årsskiftet 2015/2016, ble disse spesiallovene opphevet.

Kreditt- og låneformidlingsvirksomhet regnes som finansieringsvirksomhet, men er ikke underlagt full konsesjon verken etter gammel eller ny lov. Virksomheten er imidlertid meldepliktig etter lovens kap 4 (ny § 2-18). Låneformidlere må stille sikkerhet. Låneagenter er ikke regulert direkte, men reguleres indirekte gjennom tilsynet med oppdragsgiver. I tillegg er det enkelte bestemmelser i finansavtaleloven kap 6. Forhandlere som tilbyr finansiering av kjøpet på vegne av ekstern kredittgiver, regnes som låneagenter.

I alt var det ved utgangen av 2015 med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven gitt 39 forskrifter med materielt innhold med hjemmel i den gamle loven.

I 2015 ble det gjennomført to endringer i lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner:

1. lov 10. april 2015 nr 17 for opphevelse av loven i forbindelse med iverksettelse av ny lov
2. lov 19. juni 2014 nr 65 i forbindelse med ikrafttredelse av ny straffelov

Etter *lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel av 7. des. 1956 nr 1*, er finansieringsselskapene underlagt offentlig tilsyn. Tilsynet gjennomføres av Finanstilsynet som skal se til at de institusjoner de har tilsyn med, virker på en betryggende og hensiktsmessig måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Som ledd i tilsynsvirksomheten kan Finanstilsynet gi bindende pålegg.

Lov om merverdiavgift av 19. juni 2009 nr 58 med tilhørende forskrifter er av stor betydning for finansieringsselskapene da leasing og store deler av factoringvirksomheten er avgiftspliktige tjenester. For

leasing har dette lenge vært tilfelle da leasing i avgiftssammenheng er å anse som en avgiftspliktig utleietjeneste. For factoring er avgiftsplikten av nyere dato da de administrative deler av tjenesten ble gjort avgiftspliktig gjennom den generelle merverdiavgiftsreformen i 2001.

Privatrettslig regulering

Lov om finansavtaler og finansoppdrag av 25. juni 1999 nr 46 regulerer sentrale former for avtaler om finansielle tjenester som tilbys publikum av finansinstitusjoner - herunder innskudd, betalingstjenester, utlån og kausjon. Når kunden er forbruker vil lovens bestemmelser normalt ikke kunne fravikes gjennom avtale. Lovens kapittel om utlån gjelder ikke for ordinær leasing og factoring. Reglene om kausjon gjelder imidlertid uansett om den finansielle tjenesten det kausjoneres for faller innenfor eller utenfor loven.

Som vedlegg til loven er inntatt EØS-avtalens vedlegg XII nr 3 om EU-forordning 924/2009 om betaling på tvers av landegrensene i Fellesskapet og vedlegg nr 3a om EU-forordning 260/2012 om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro. Tekstene er oversatt til norsk.

Til loven er det gitt en egen forskrift om kredittavtaler av 7. mai 2010. Denne gir nærmere regler om kredittgivers opplysningsplikt, beregning av effektiv rente og minste kontantinnsats for kjøp på kreditt i forbrukerforhold. Forskriftens kapittel 5 inneholder spesielle regler om visse former for brukerleie som i realiteten er ment å sikre et avhendingsvederlag. Enkelte leasingavtaler mot forbrukere kan falle inn under dette regelverket.

Statistikk

ULIKE UTLÅNSTYPER I MILL. KRONER OG PST. AV BRUTTO UTLÅN PR. 31.12.

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

År	Leasing		Factoring*		Kredittkort		Billån/øvrige utlån		I alt	
	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.
2005	56 054	46 %	4 627	4 %	18 077	15 %	42 028	35 %	120 786	100 %
2006	65 765	47 %	6 269	5 %	20 476	15 %	46 317	33 %	138 827	100 %
2007	74 656	47 %	7 626	5 %	23 719	15 %	53 152	33 %	159 153	100 %
2008	84 557	49 %	6 745	4 %	26 373	15 %	55 556	32 %	173 231	100 %
2009	79 129	46 %	4 940	3 %	28 028	17 %	53 983	32 %	166 080	100 %
2010	80 489	46 %	4 918	3 %	29 651	17 %	59 243	34 %	174 301	100 %
2011	84 522	44 %	5 408	3 %	31 376	17 %	69 277	36 %	190 583	100 %
2012	85 953	44 %	5 395	3 %	33 737	17 %	71 031	36 %	196 116	100 %
2013	90239	41 %	5549	3 %	37 443	17 %	87 461	39 %	220 692	100 %
2014	100 942	42 %	7 390	3 %	38 263	16 %	91 922	39 %	238 417	100 %
2015	110 771	41 %	10 792	4 %	38 935	15 %	108 506	40 %	269 004	100 %

FACTORINGSTATISTIKK (inkl. bloc factoring)

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

Tall i millioner kroner

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Omsetning	126 799	117 883	126 944	132 909	136 574	156 180	177 575
Risikoavdekkede fordringer	1 121	1 071	1 098	1 038	858	1 076	1 092
Utlån utover eller uten risikoavdekning	3 819	3 847	4 130	4 089	4 691	6 339	9 700
Margintrekk	264	242	388	279	98	129	163
Totale factoringutlån	4 676	4 676	5 020	5 116	5 451	7 415	10 792

KORTSTATISTIKK 2015

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

Omsetning (millioner kroner)

	Varekjøp totalt	Kontantuttak totalt	Med utsatt betaling	Sum totalt	Herav; Varekjøp utland	Herav; Kontantuttak utland	Herav; Sum utland
Internasjonale faktureringskort	18 586	814	0	19 400	5 012	543	5 555
Internasjonale kredittkort	95 472	17 934	2 720	116 126	22 722	2 669	25 391
Innenlandske kredittkort	616	105	270	991	0	0	0
Sum omsetning	114 674	18 853	2 990	136 517	27 734	3 212	30 946

Foreningens organisering

Styret

Leder:	Olav Hasund	Santander Consumer Bank AS
Nestleder:	Morten Guldhaug	DNB – avd. DNB Finans
	Sjur Loen	Nordea Finans Norge AS
	Carsten Thorne	SG Finans AS
	Anne-Christine Joys	SpareBank 1 SR-Finans AS
	Rolf Sten-Andersen	SEB Kort

Varamedlemmer

Anders Ree Pedersen	LeasePlan Norge
Morten Grusd	Ikano Bank SE, Norge
Per Magne Hansen	Toyota Kreditbank GmbH NUF

Valgkomiteen

Nina Bratlie (leder)	SG Finans AS
Tore Haugstvedt	Nordea Finans Norge AS
Hermod Bakkejord	Sparebank1 Nord-Norge Finans AS

Varamedlem

Eskil Myrmo	DNB Finans
-------------	------------

Administrasjonen

Christina Åhlender	Adm. dir.	(Anne-Lise Løfsgaard frem til 30.11.2015)
Jan Fr. Haraldsen	Direktør	
Torill Alsaker	Konsulent	

Finansieringsselskapenes Forening

Hansteens gate 2, Postboks 2330 Solli, 0201 Oslo, telefon 23 28 44 80, e-post: firmapost@finfo.no, www.finfo.no
Produksjon: Hamar Media, avd. Nydal Foto: www.scanstockphoto.com

Medlemsfortegnelse pr. mai 2016

Selskap	Postadresse	Telefon	www
Bank Norwegian AS	Postboks 338 Sentrum, 0101 OSLO	02929	www.banknorwegian.no
BMW Financial Services Norge NUF	Postboks 1, 1330 FORNEBU	67 11 80 40	www.bmw.no/finans
Brage Finans AS	Postboks 7780, 5020 Bergen	55 61 00 50	www.brage.no
Danske Bank - filial	Postboks 1170, 0107 Oslo	06030	www.danskebank.no
De Lage Landen Finans Norge NUF	Postboks 184, 1325 LYSAKER	67 18 70 00	www.delagelanden.com
DNB – divisjon DNB Finans	Postboks 1600 Sentrum, 0021 OSLO	03000	www.dnb.no
Diners Club Norge, filial av Diners Club Nordic AB	Postboks 1589 Vika, 0118 OSLO	21 01 50 00	www.dinersclub.no
Eika Kredittbank AS	Postboks 2349 Solli, 0201 OSLO	22 87 81 00	www.eika.no
EnterCard Norge AS	Postboks 6783 St. Olavs plass, 0130 OSLO	21 31 66 00	www.entercard.no
Eurocard, filial av Eurocard AB	Postboks 1672 Vika, 0120 OSLO	21 01 55 00	www.eurocard.no
Folkefinans AS	Kronprinsens gate 1, 0251 Oslo	73 10 33 00	www.folkia.no
Forso Norge NUF	Postboks 573, 1411 KOLBOTN	66 99 71 00	www.forso.no
AS Financiering	Postboks 7203 Majorstuen, 0307 OSLO	02259	www.financiering.no
Gjensidige Bank ASA	Postboks 33, 0101 OSLO	03100	www.gjensidige.no
Handelsbanken Finans NUF	Postboks 1342 Vika, 0113 OSLO	22 39 70 00	www.handelsbanken.no
Ikano Bank AB (publ), Norway branch	Postboks 295, 1372 ASKER	66 85 86 40	www.ikanobank.no
Landkreditt Finans AS	Postboks 4014 Moa, 6048 ÅLESUND	70 15 40 00	www.landkredittfinans.no
LeasePlan Norge AS	Postboks 6019 Etterstad, 0601 OSLO	23 06 98 00	www.leaseplan.no
Nordea Finans Norge AS	Postboks 1166 Sentrum, 0107 OSLO	22 48 66 00	www.nordeafinans.no
Resurs Bank NUF	Postboks 650, 1411 KOLBOTN	63 00 18 15	www.resursbank.no
Santander Consumer Bank AS	Postboks 177, 1325 LYSAKER	21 08 30 00	www.santander.no
Scania Finans AB – Filial Norge	Postboks 250 Leirdal, 1011 OSLO	22 79 34 00	www.scania.no
SEB Kort Bank AB, Oslofilialen	Postboks 1373 Vika, 0114 Oslo	21 01 51 00	www.seb.no
SG Finans AS	Postboks 105, 1325 LYSAKER	21 63 20 00	www.sgfinans.no
Siemens Financial Services AB NUF	Postboks 1 Alnabru, 0613 OSLO	22 63 30 80	www.siemens.no/finance
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	Postboks 6801 Langnes, 9298 TROMSØ	02248	www.snnfinans.no
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	Postboks 223, 2302 HAMAR	07790	www.sb1fo.no
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Postboks 1347 Sentrum, 6001 ÅLESUND	70 11 36 00	www.factoring.no
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	Postboks 4797 Sluppen, 7467 TRONDHEIM	07301	www.sb1finans.no
SpareBank 1 SR-Finans AS	Postboks 114, 4065 STAVANGER	04002	www.sr-finans.no
Svea Finans	Postboks 6601 Etterstad, 0607 OSLO/ Brøsetveien 168, 7048 TRONDHEIM	21 54 24 00	www.sveafinans.no
Toyota Kreditbank GmbH NUF	Postboks 704, 3003 DRAMMEN	32 20 84 00	www.toyotafinans.no
Volkswagen Møller Bilfinans AS	Postboks 6671 Etterstad, 0609 OSLO	24 03 33 01	www.bilfinans.no
Volvo Finans Norge AS	Postboks 27, 0614 OSLO	23 17 66 00	www.vfsc.com
yA Bank AS	Postboks 7104 Majorstuen, 0306 OSLO	09292	https://ya.no/